

**COĞRAFİ BİR BAKIŞ AÇISIYLA 2002-2019 DÖNEMİNDE
TÜRKİYE'DEKİ İNTİHARLAR
SUICIDES IN TURKEY IN THE PERIOD 2002-2019 FROM A
GEOGRAPHICAL PERSPECTIVE**

Hüseyin ŞAHBAZ

Dr., Coğrafya Öğretmeni, Milli Eğitim Müdürlüğü, Afyonkarahisar

huseyiniyesuh@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4808-0746>

ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi | ETU Journal of Social Sciences Institute
S.15, Ekim| October 2022, Erzurum
e-ISSN: 2717 - 8706

Makale Türü | Article Types : Araştırma Makalesi | Research Article
Geliş Tarihi | Received Date : 10.01.2022
Kabul Tarihi | Accepted Date : 09.05.2022
Sayfa | Pages : 64-103
 : <http://dx.doi.org/10.29157/etusbed.1055690>

<https://dergipark.org.tr/etusbed>

This article was checked by

 iThenticate

COĞRAFİ BİR BAKIŞ AÇISIYLA 2002-2019 DÖNEMİNDE TÜRKİYE'DEKİ İNTİHARLAR

Hüseyin ŞAHBAZ

ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ETÜSBED), S. 15, Ekim 2022, Sayfa: 64-103

ÖZ

2002-2019 döneminde Türkiye nüfusunun intihar durumunu coğrafi açıdan incelemeyi amaçlayan bu çalışmadan elde edilen bulgular şunlardır: Belirtilen dönemde Türkiye'de 53.425 kişi intihar etmek suretiyle hayatını kaybetmiştir ve bu sayı neredeyse Grönland'ın 2019 yılındaki nüfusu kadardır. İntihar edenlerin büyük bir bölümünün (% 84,67) aktif nüfustan oluşması, ülke için durumun vahametini daha da artırmaktadır. İntiharların % 70,11'ini erkekler, % 29,89'unu da kadınlar gerçekleştirmiştir. İntihar edenler içinde en fazla oranı % 33,94 ile ilkokul mezunları oluşturmaktadır. Ancak yıllara göre intihar sayılarına bakıldığında, ülkenin eğitim seviyesinin artmasına bağlı olarak; ilkokul mezunlarındaki azalma, ortaokul, lise ve yükseköğretim gibi daha üst eğitim basamaklarındaysa artma olduğu görülmektedir. Sosyolojik sebeplerin de etkisiyle intihar oranları; sıcaklıkların yüksek derecelerde seyrettiği yaz ve ilkbaharda artarken, sıcaklıkların düşük derecelerde seyrettiği sonbahar ve kışta ise azalmaktadır. Buradan, sıcaklık artışıyla intiharlar arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu ve küresel iklim değişikliğine paralel olarak intihar vakalarında artışlar yaşanacağı çıkarımında bulunmak mümkündür. Yerleşme tipine göre intiharlara bakıldığında; % 75,11'inin kentsel, % 24,89'unun da kırsal alanda gerçekleştiği görülmektedir. Bunda kırdan kente hızlı bir şekilde yapılan göçlerin de büyük bir etkisi vardır.

Anahtar sözcükler: Türkiye, Nüfus Özellikleri, İntihar.

SUICIDES IN TURKEY IN THE PERIOD 2002-2019 FROM A GEOGRAPHICAL PERSPECTIVE

ABSTRACT

The findings obtained from this study, which aims to examine the suicide situation of the Turkey's population in the period of 2001-2020 geographically, are as follows: During the specified period, 53,425 people lost their lives by committing suicide in Turkey, and this number is almost as much as the population of Greenland in 2019. The fact that a large part of those who commit suicide (84.67%) are from active population, increases the severity of the situation for the country. 70.11% of suicides were committed by men and 29.89% by women. Primary school graduates constitute the highest rate with 33.94% among those who commit suicide. However, when we look at the number of suicides by years, depending on the increase in the education level of the country; it is seen that there is a decrease in primary school graduates and an increase in secondary school, high school and higher education graduates. Suicide rates with the effect of sociological reasons increase in summer and spring when the temperatures are high and they decrease in winter and autumn when the temperatures are low. From this, it is possible to deduce that there is a direct proportional relationship between the increase in temperature and suicides, and that there will be an increase in suicide cases in parallel with global climate change. Considering suicides by type of settlement; it is seen that 75.11% takes place in urban areas and 24.89% in rural areas. The rapid migration from rural to urban areas also has a great impact on this.

Keywords: Turkey, Population Characteristics, Suicide.

Giriş

İnsanın kendini bilerek ve isteyerek öldürmesi şeklinde tanımlanan intihar, (Devellioğlu, 2004: 443) toplumda stres yaratan yaşam koşullarına tepki veren normal kişilerden ağır ruhsal bozuklukları olanlara kadar çok geniş bir kesimde görülebilmektedir (Şevik, Özcan ve Uysal, 2012: 219).

Çok boyutlu bir olgu olması nedeniyle; psikolojik, psikiyatrik, sosyolojik, (Dilbaz vd., 2005: 2), felsefi ve dini açılardan olduğu (Şevik, Özcan ve Uysal, 2012: 219) kadar intiharı coğrafi açıdan da ele almak mümkündür. Zira nüfus miktarında; artış veya azalış yahut belirli bir dengenin sağlanması; doğumlar, ölümler ve göçler olmak üzere üç unsura bağlanılarak teşekkül eder. Ve bu faktörlerin her birinin ayrı ayrı incelenmesi, demografinin en önemli konuları arasındadır (Tandoğan, 1998: 5). İşte bu çalışmada da Türkiye'deki intiharların coğrafi bir bakış açısıyla ele alınması amaçlanmıştır.

Yaklaşık 780.000 km²'lik bir yüzölçüme sahip olan (Doğanay, 1997: 73-89) ülkede, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nun Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre, 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla 83.154.997 kişi yaşamaktadır.

Bir referans döneminde sınırları belirli herhangi bir alanda intihar eden kişi sayısının o yerdeki nüfusa oranı olarak tanımlanan ve genel olarak 100.000 nüfus başına düşecek şekilde ifade edilen kaba intihar hızı açısından Türkiye'ye bakıldığında (Tablo ve Şekil 1), 18 yıllık süreç boyunca ülkede toplam 53.425 kişinin kendi canına kıydığı görülmektedir. Buna göre belirtilen süreçteki Türkiye'nin yıllık ortalama; intihar sayısı 2.968, kaba intihar hızı oranıysa yüz binde 4,01 olarak gerçekleşmiştir.

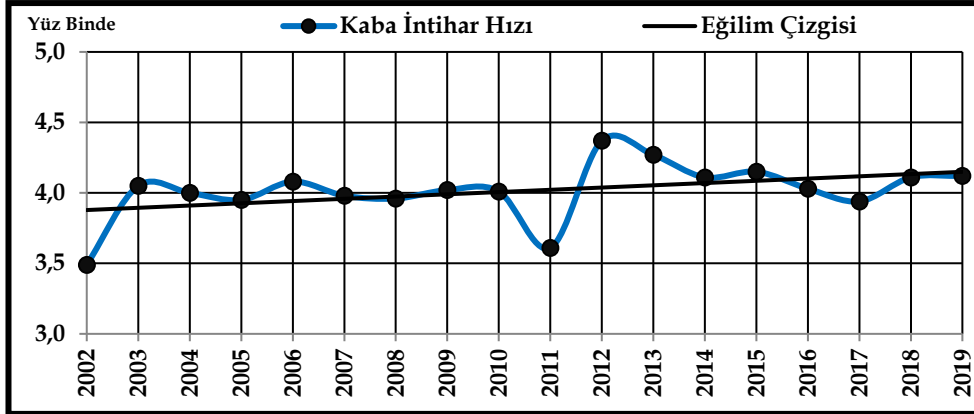
Sözü edilen dönem boyunca en düşük kaba intihar hızı oranı, 2002 yılında, yüz binde 3,49'dur. 2003 yılında yüz binde 4,05 düzeyine çıkan kaba intihar hızı, 2011 yılına kadar yaklaşık yüz binde 4 düzeyinde seyretmiştir. 2011 yılında yüz binde 3,61'e kadar gerileyen kaba intihar hızı, 1 yıl sonra sözü edilen dönemin en yüksek seviyesi olan yüz binde 4,37'ye kadar çıkmıştır. Bundan sonra bir miktar gerilese de söz konusu dönemin ikinci en yüksek kaba intihar hızı oranı, 2013 yılında yüz binde 4,27 olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında biraz daha gerileyerek yüz binde 4,11'e kadar inen kaba intihar hızı 2015 yılında yüz binde 4,15 seviyesine çıkmıştır. 2016 yılında yüz binde 4,03'e, 2017 yılında yüz binde 3,94'e kadar gerileyen kaba intihar hızı, 2018 yılında yüz binde 4,11 ve 2019 yılındaysa yüz binde 4,12 seviyesini tekrar görmüştür.

Tablo 1: Yıllara Göre Türkiye'nin İntihar Sayılarını ve Kaba İntihar Hızını Gösterir Tablo (2002-2019)

Yıl	İntihar Sayısı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	Yıl	İntihar Sayısı	İntihar Hızı (Yüz Binde)
2002	2.301	3,49	2012	3.287	4,37
2003	2.705	4,05	2013	3.252	4,27
2004	2.707	4,00	2014	3.169	4,11
2005	2.703	3,95	2015	3.246	4,15
2006	2.829	4,08	2016	3.193	4,03
2007	2.793	3,98	2017	3.168	3,94
2008	2.816	3,96	2018	3.342	4,11
2009	2.898	4,02	2019	3.406	4,12
2010	2.933	4,01	Toplam	53.425	-
2011	2.677	3,61	Ortalama	2.968	4,01

Kaynak: TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 1: Yıllara Göre Türkiye'nin Kaba İntihar Hızını Gösterir Grafik (2002-2019)

Sonuç olarak dönem dönem azalmalar olsa da genel olarak ülkedeki kaba intihar hızının, bir artma eğiliminde olduğu anlaşılmaktadır. Bundan başka oransal olarak düşük gibi görünse de sayısal açıdan bakıldığında 2002-2019 döneminde Türkiye'de 53.425 insanın intihar etmek suretiyle hayatına son verdiği görülmektedir. Bu sayı neredeyse, *Dünyanın en büyük kıta olmayan adası, Grönland'ın 2019 yılındaki nüfusu (56.000)* (Vahl ve Kleemann, 2019: 5) kadardır. Dahası bu çalışmadaki her bir veri ögesi, kendi canına kıymak suretiyle yaşamına son veren bir ferdi temsil etmektedir (WHO, 2019a: 16). Dolayısıyla intihar, Türkiye için önemli bir sorundur ve bu nedenle de onun iyi tahlil edilmesi gerekmektedir.

Materyal ve Yöntem

Araştırma konusuyla ilgili yıllık olarak istatistiki bilgiler TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanında, 2002 yılından itibaren, mevcuttur. Bu nedenle çalışma, 2002 yılından başlayarak en son istatistiki verinin bulunduğu 2019 yılını kapsayacak şekilde ele alınmıştır. Covid-19 pandemisinin Türkiye'yi büyük ölçüde etkisi altına aldığı 2020 yılına ilişkin intihar verileri ise çalışmanın tamamlandığı tarih itibarıyla (Mart 2022) sözü edilen veri tabanında hâlâ yayımlanmadığı için araştırmaya dâhil edilememiştir.

Bundan başka çalışmada kullanılan nüfus verileri de yine TÜİK'in ADNKS veri tabanından ve Türkiye'nin 1927-2000 dönemine ilişkin 73 yıllık nüfus verilerini özet bir şekilde içinde barındıran Devlet İstatistik Enstitüsünün (DİE) hazırlamış olduğu "2000 Genel Nüfus Sayımı" kitabından alınmıştır. Ayrıca yapılan literatür taramasıyla konuyla ilgili hazırlanan; tez, rapor, makale, kitap, dergi ve diğer kaynaklar temin edilmiştir.

Sonrasında da elde edilen bu verilerden yola çıkılarak ülkenin belirtilen yıllar arasındaki intihar durumu; nicel araştırma ve sentez yönteminin yanı sıra (nedensellik, bağlantı ve dağılım gibi) beşeri coğrafya ilkeleri ile ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu yapılırken de istatistiki verilere dayalı olarak hazırlanan tablolar ile bu tablolara bağlı olarak hazırlanan grafikler ve dağılım haritalarından istifade edilmiştir.

Bulgular

1. Cinsiyete Göre Türkiye'deki İntiharlar

Türkiye'de 2002-2019 döneminde intihar eden bireylerin cinsiyete göre durumunu ortaya koyabilmek için, TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından yararlanılarak Tablo 2 hazırlanmıştır.

İlgili tabloya göre Türkiye'de belirtilen dönemde gerçekleşen 53.425 intihar olayının % 70,11'inin erkeklerden, % 29,89'unun da kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Başka bir deyişle intihar eden erkekler, intihar eden kadınların 2,3 katıdır.

Her ne kadar *ülkeden ülkeye, kültürden kültüre değişiklik gösterse de kaba intihar hızı* (Yüksel, 2001: 5) açısından erkeklerin oranının yüksek olması sadece Türkiye'de değil, aynı zamanda *dünyanın pek çok ülkesinde de görülen bir durumdur* (Cibis vd., 2012: 9). Ancak ölümle sonuçlanmadığı için intihar girişimi olarak nitelendirilen *kendi canına kıyma teşebbüslerindeyse kadınların erkeklerin önünde* (Şevik, Özcan ve Uysal, 2012: 218) olduğu da bir gerçektir.

Tablo 2: Cinsiyete ve Yıllara Göre Türkiye'deki İntiharları Gösterir Tablo (2002-2019)

Yıl	Erkek İntihar		Kadın İntihar	
	Sayısı	%'si	Sayısı	%'si
2002	1.392	60,5	909	39,5
2003	1.574	58,2	1.131	41,8
2004	1.681	62,1	1.026	37,9
2005	1.740	64,4	963	35,6
2006	1.782	63,0	1.047	37,0
2007	1.808	64,7	985	35,3
2008	1.924	68,3	892	31,7
2009	2.111	72,8	787	27,2
2010	2.073	70,7	860	29,3
2011	1.876	70,1	801	29,9
2012	2.377	72,3	910	27,7
2013	2.382	73,2	870	26,8
2014	2.352	74,2	817	25,8
2015	2.358	72,6	888	27,4
2016	2.426	76,0	767	24,0
2017	2.445	77,2	723	22,8
2018	2.529	75,7	813	24,3
2019	2.626	77,1	780	22,9
Toplam	37.456	-	15.969	-
%'si	70,11	70,11	29,89	29,89

Kaynak: TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Yıllara göre intihar edenlerin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında söz konusu süreç boyunca erkek intiharlarının kadınlarınkinden çok daha fazla olduğu görülmektedir. Bundan başka intihar eden, erkek oranı yıldan yıla artarken, kadın oranıysa yıldan yıla azalmıştır. Nitekim erkek intihar oranı, 2002 yılında % 60,5 düzeyinde iken 2011 yılında % 70,1'e, 2019 yılındaysa % 77,1'e kadar çıkmıştır. Buna karşın kadın intihar oranıysa; 2002 yılında % 39,5 düzeyinde iken 2011 yılında % 29,9'a, 2019 yılındaysa % 22,9'a kadar inmiştir.

2. Gerçekleşme Şekline Göre Türkiye'deki İntiharlar

2002-2019 döneminde gerçekleşme şekline göre Türkiye'deki intiharları ortaya koyabilmek için, TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından yararlanılarak Tablo 3 ve Şekil 2 hazırlanmıştır.

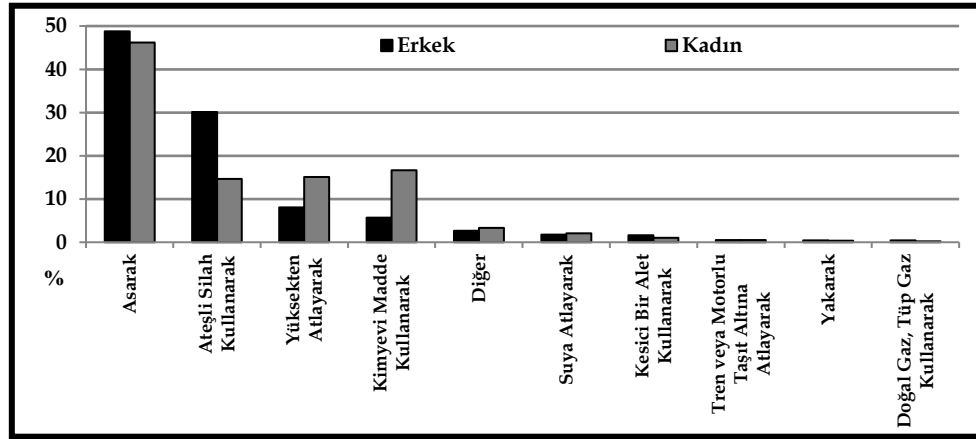
İlgili tablo ve şekilde de görüleceği üzere sözü edilen dönem boyunca ülkede gerçekleşen 53.425 intiharın % 47,98'i kendini asmak suretiyle meydana gelmiştir. Bunu % 25,5 ile ateşli silah kullanmak, % 10,15 oranıyla yüksek bir yerden atlamak, % 8,95 oranıyla da kimyevi madde kullanmak suretiyle gerçekleştirilen intiharlar takip etmektedir.

Tablo 3: Gerçekleşme Şekline Göre Türkiye’deki İntiharları Gösterir Tablo (2002-2019)

İntihar Şekli	Erkek		Kadın		Toplam	
	Sayı	%'si	Sayı	%'si	Sayı	%'si
Asarak	18.259	48,75	7.374	46,18	25.633	47,98
Ateşli Silah Kullanarak	11.276	30,11	2.345	14,68	13.621	25,50
Yüksekten Atlayarak	3.013	8,04	2.409	15,08	5.422	10,15
Kimyevi Madde Kullanarak	2.121	5,66	2.660	16,66	4.781	8,95
Diğer	985	2,63	535	3,35	1.520	2,84
Suya Atlayarak	661	1,77	326	2,04	987	1,85
Kesici Bir Alet Kullanarak	600	1,60	161	1,01	761	1,42
Tren veya Motorlu Taşıt Altına Atlayarak	196	0,52	77	0,48	273	0,51
Yakarak	173	0,46	52	0,33	225	0,42
Doğal Gaz, Tüp Gaz vb. Kullanarak	172	0,46	30	0,19	202	0,38
Toplam	37.456	100,00	15.969	100,00	53.425	100,00

Kaynak: TÜİK’in “İntihar İstatistikleri” veri tabanından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 2. Gerçekleşme Şekline Göre Türkiye’deki İntiharların Oransal Dağılımını Gösterir Grafik (2002-2019)

Cinsiyete göre intihar etme şekillerine bakıldığında toplam 37.456 erkekten % 48,75’inin kendini asarak intihar ettiği görülmektedir. Bunu % 30,11 ile ateşli silah kullanarak, % 8,04 ile yüksek bir yerden atlayarak ve % 5,66 ile de kimyevi madde kullanarak intihar edenler takip etmektedir.

Buna karşın toplam 15.969 kadından % 46,18’i kendini asarak intihar etmiştir. Bunu % 16,66 ile kimyevi madde kullanarak, % 15,08 ile yüksek bir yerden atlayarak ve % 14,68 ile de ateşli silah kullanarak intihar edenler izlemektedir. Gerek erkek ve gerekse kadınlarda bunları çok cüzi oranlarda diğer intihar şekilleri takip etmektedir.

Sonuç olarak kendini asarak intihar edenlerin oranı, her iki cinsiyet grubunda da hem ilk sırada ve hem de birbirine yakındır. Ancak ateşli silahla

intihar etme hususunda erkeklerin sayısı, kadınların 4,8 katıdır. Şüphesiz bu intihar etme şekli, (yüksekten atlamak ya da kimyevi bir madde kullanmak gibi) kadınların yüksek oranda tercih ettiği diğer yöntemlerden daha ölümcüldür. Bu da erkek intiharlarının kadınlarınkinden daha yüksek çıkmasının sebeplerinden biridir.

Kadınlara nazaran erkeklerin ateşli silahla intihar etme oranının yüksek olmasının nedeniyse, Türkiye’de ataeril toplumsal yapının egemen olmasıdır. *Hem kamusal hem de özel alanda erkek hâkimiyetini ifade eden bu yapıda* (Sultana, 2012: 1-12) *kız çocukları, bebek ve minyatür mutfak eşyaları gibi oyuncaklarla çok küçük yaşlardan itibaren ev içi rollere ısındırılırken; erkek çocukları ise silah, araba, uçak gibi saldırganlık simgelerini barındıran oyuncaklara yönlendirilmektedir* (Tolan, 1991: I/209). Verilen bu eğitimin sonuçları da ilerleyen yaşlarda onların meslek seçimlerinde kendini göstermektedir. Nitekim 2017 yılı itibarıyla ülkede; 1 kadın polise karşın yaklaşık 16 erkek polisin ve 1 erkek okul öncesi öğretmenine karşın da 18 kadın okul öncesi öğretmenin düşmesini (Gökçen ve Büyükgöze-Kavas, 2018: 49) buna örnek olarak göstermek mümkündür.

3. Yaş Gruplarına Göre Türkiye’deki İntiharlar

2002-2019 döneminde yaş gruplarına göre Türkiye’deki intihar durumunu ortaya koyabilmek için, TÜİK’in “İntihar İstatistikleri” veri tabanından yararlanılarak Tablo 4 ve Şekil 3 hazırlanmıştır.

Tablo 4: Yaş Gruplarına Göre Türkiye’deki İntiharları Gösterir Tablo (2002-2019)

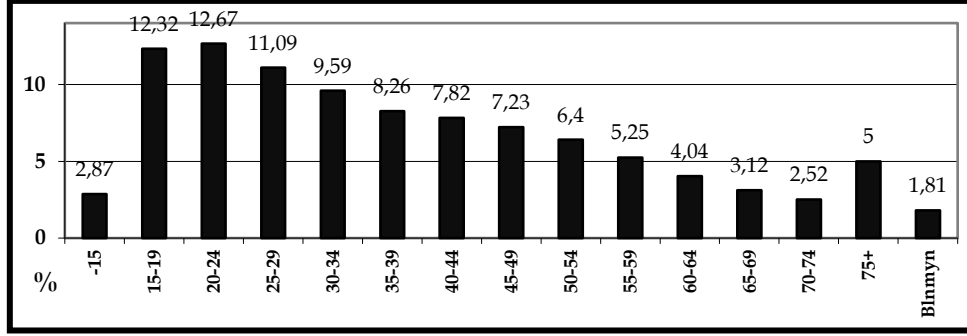
Yıl	-15	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75+	Bilinmeyen
Sayı	1.533	6.581	6.770	5.926	5.123	4.415	4.179	3.860	3.421	2.804	2.157	1.669	1.348	2.672	967
%’si	2,87	12,32	12,67	11,09	9,59	8,26	7,82	7,23	6,40	5,25	4,04	3,12	2,52	5,00	1,81

Kaynak: TÜİK’in “İntihar İstatistikleri” veri tabanından yararlanılarak hazırlanmıştır.

İlgili tablo ve şekilde de görüleceği üzere sözü edilen dönem boyunca ülkede intihar eden 53.425 kişinin % 12,67’sini 20-24 yaş grubundakiler oluşturmaktadır. Bunu % 12,32 ile 15-19, % 11,09 ile de 25-29 yaş grubundakiler takip etmektedir. Bundan daha ileri yaş gruplarına çıkıldıkça ise oran, derece derece azalmakta ve nihayet 70-74 yaş grubuna gelindiğinde % 2,52’ye kadar düşmektedir. İntihar edenlerin oranı, 75 ve daha üstü yaştakiler içinde % 5 iken 15’ten küçük yaşlardaysa % 2,87’dir.

Şekil 3. Yaş Gruplarına Göre Türkiye'deki İntiharların Oransal Dağılımını Gösterir Grafik (2002-2019)

Bundan başka çeşitli yaş gruplarındaki nüfus miktarlarının belirlenmesi, özellikle faal ve bağımlı nüfusun tespiti açısından da önemlidir. Bu konuda genellikle; 0-14, 15-64, 65+ şeklindeki bir gruptandırma tercih edilmektedir. Bunlardan 15-64 yaş dilimleri arasındaki nüfus aktif veya çalışabilir nüfus; diğerleri ise pasif ya da bağımlı nüfus olarak kabul edilmektedir. Faal nüfus miktarı, özellikle iş gücü kapasitesi açısından önemlidir (Tümertekin ve Özgüç, 1997: 256-257).

Tablo 5. Geniş Aralıklı Gruplandırılmaya Göre Türkiye'de İntihar Eden Nüfusu Gösterir Tablo (2002-2019)

Yaş Grubu	Nüfus	% si
0-14	1.533	2,87
15-64	45.236	84,67
65+	5.689	10,65
Bilinmeyen	967	1,81

Kaynak: Tablo 4'teki veriler kullanılmak suretiyle hazırlanmıştır.

Bu bakış açısıyla Türkiye'deki intiharlara bakıldığında, kendi canına kıyanların % 84,67'sinin aktif, % 13,52'sinin ise pasif nüfustan oluştuğu görülmektedir (Tablo 5). İntihar edenlerin önemli bir kısmının aktif nüfustan oluşması ise ülke için durumun vahametini daha da artırmaktadır.

4. Öğrenim Durumuna Göre Türkiye'deki İntiharlar

Öğrenim durumuna göre Türkiye'deki intihar durumunu ortaya koyabilmek için, TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından istifade edilerek Tablo 6 ve Şekil 4 hazırlanmıştır. İlgili tablo, 2002-2019 döneminde ülkede intihar edenlerin öğrenim durumuna göre toplanıp yüzdeliklerinin bulunmasıyla oluşturulmuştur.

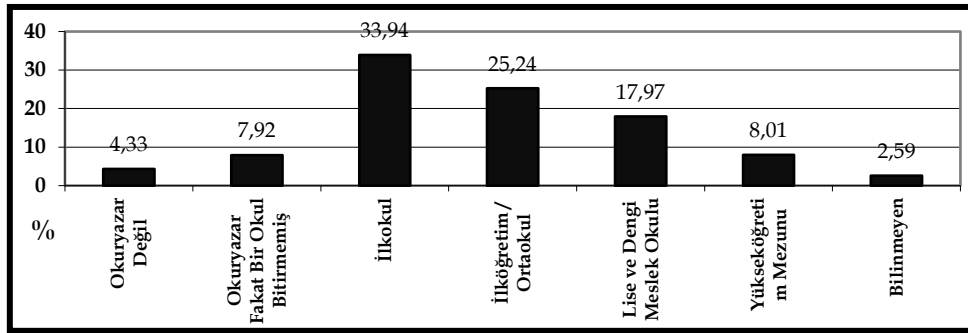
Tablo 6: Öğrenim Durumuna Göre Türkiye'deki İntiharları Gösterir Tablo (2002-2019)

Yıl		Okuryazar Değil	Okuryazar Fakat Bir Okul Bitirmemiş	İlkokul	İlköğretim / Ortaokul	Lise ve Dengi Meslek Okulu	Yüksek Öğretim	Bilinmeyen
İntihar	Sayısı	2.314	4.229	18.134	13.483	9.598	4.281	1.386
	%'si	4,33	7,92	33,94	25,24	17,97	8,01	2,59

Kaynak: TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından yararlanılarak hazırlanmıştır.

İlgili tablo ve şekilde de görüleceği üzere sözü edilen dönem boyunca Türkiye'de intihar eden 53.425 kişinin % 33,94'ünü ilköğretim mezunları oluşturmaktadır. İlkokul ise 20 Nisan 1924 tarihinde kabul edilen 491 numaralı Teşkilâtı Esasiye Kanunu'nun 87. maddesinde bütün vatandaşlar için zorunlu bir hale getirilmiştir (TC Anayasa Mahkemesi, t.y.). Dolayısıyla uzun yıllar boyunca ülkede bütün vatandaşlar için devlet tarafından zorunlu kılınması nedeniyle oransal açıdan bu eğitim basamağında önemli bir nüfus vardır.

Şekil 4. Öğrenim Durumuna Göre Türkiye'deki İntiharların Oransal Dağılımını Gösterir Grafik (2002-2019)

İntihar edenler içinde ilköğretim mezunlarının oranının yüksek olmasında, almış oldukları eğitim düzeyine bağlı olarak daha düşük ücretli ve emek yoğun işlerde çalışmaları ve buna bağlı olarak da geçim sıkıntısı yaşamalarının etkili olduğunu söylemek mümkündür.

İntihar edenler açısından ilköğretim mezunlarını; % 25,24 ile ilköğretim / ortaokul mezunları, % 17,97 ile lise ve dengi meslek okulu mezunları, % 8,01 ile yükseköğretim mezunları, % 7,92 ile okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyenler ve % 4,33 ile de okuryazar olmayanlar takip etmektedir.

Yıllara göre sözü edilen eğitim basamaklarından mezun olanların intihar sayılarına bakıldığında zaman içinde ilköğretim mezunlarının intihar

vakalarında azalma, ilköğretim/ortaokul, lise ve yükseköğretim gibi daha üst eğitim basamaklarındaki intihar vakalarındaysa bir artma olduğu görülmektedir. Bunun nedeniyse daha öncesinde 5 yıl olan zorunlu eğitimin; 1997 senesinde 8 yıla, 2012 senesindeyse 12 yıla (İlköğretim ve Eğitim Kanunu..., 2012) çıkarılması ve her ilde en az bir üniversite açılmasıdır. Zira zaman içinde sözü edilen kanunlarla ülkede sırasıyla önce ortaokul, sonra lise ve daha sonrasında da yükseköğretimden mezun olanların oranı artarken başta ilkokul ve sonrasında da ortaokuldan mezun olanların oranındaysa bir azalma meydana gelmiştir.

Ayrıca daha öncesinde asgari düzeyde eğitim almaları nedeniyle ilkokul mezunları daha düşük ücretli işlerde çalışanlarken eğitim seviyesi yükseldikçe; ortaokul, lise ve yükseköğretimden mezun olanlar da düşük ücretli işlerde çalışmaya başlamıştır. Buna bağlı olarak hayat şartlarının onlar için de daha zor bir hale geldiğini ve bunun neticesinde de eğitim seviyesi yüksek olanların da intihar sayılarının artmaya başladığını söylemek mümkündür.

5. Aylara ve Mevsimlere Göre Türkiye'deki İntiharlar

Türkiye'de 2002-2019 döneminde intihar eden bireylerin aylara göre durumunu ortaya koyabilmek için, TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından yararlanılarak Tablo 7 ve Şekil 5 hazırlanmıştır.

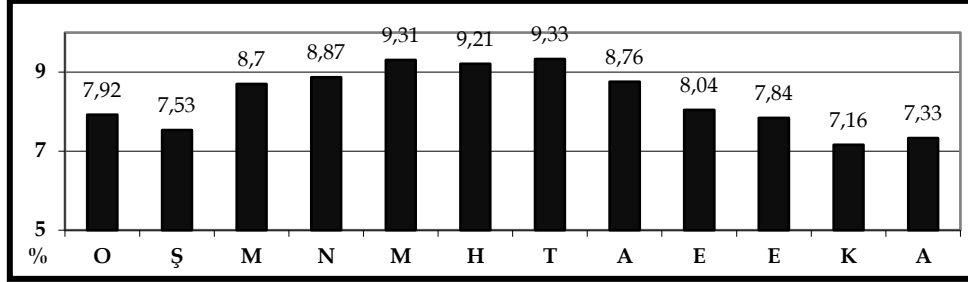
Tablo 7: Aylara Göre Türkiye'deki İntiharların Dağılımını Gösterir Tablo (2002-2019)

Ay	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A
İntihar Sayısı	4.233	4.024	4.647	4.740	4.973	4.918	4.982	4.682	4.295	4.187	3.827	3.917
%'si	7,92	7,53	8,70	8,87	9,31	9,21	9,33	8,76	8,04	7,84	7,16	7,33

Kaynak: TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından yararlanılarak hazırlanmıştır.

İlgili tabloya göre Türkiye'de belirtilen dönemde gerçekleşen 53.425 intihar olayının en çok hangi aylarda meydana geldiğine bakıldığında sırasıyla bunların; % 9,33'ünün temmuz, % 9,31'inin mayıs, % 9,21'inin haziran, % 8,87'sinin nisan, % 8,76'sının ağustos ve % 8,7'sinin de martta olduğu görülmektedir. Bunların hepsinin ülkede yaz ve ilkbahar mevsiminin yaşandığı aylar olması dikkat çekmektedir.

Şekil 5. Aylara Göre Türkiye’deki İntiharların Oransal Dağılımını Gösterir Grafik (2002-2019)

Bundan başka Şekil 5’te de görüleceği üzere Türkiye’deki kendi canına kıymalar; marttan itibaren yükselişe geçmekte; mayıs, haziran ve temmuz aylarındaysa zirve değerlere ulaşmaktadır. Ağustosta azalışa geçen intiharlar; kasım (% 7,16), aralık (% 7,33) ve şubat (% 7,53) aylarındaysa minimum değerlere inmektedir. Bu durum sıcaklık artışıyla intiharlar arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Gerçekten de intiharların mevsimlere göre dağılımı göstermek amacıyla hazırlanan tablo da (Tablo 8) en fazla kendi canına kıyma oranlarının, sıcaklıkların yüksek derecelerde seyrettiği yaz (% 27,29) ve ilkbahar (% 26,88) mevsiminde; en az oranlarınsa, sıcaklıkların düşük derecelerde seyrettiği sonbahar (% 23,04) ve kışta (% 22,79) gerçekleştiğini doğrulamaktadır.

Tablo 8: Mevsimlere Göre Türkiye’deki İntiharların Dağılımını Gösterir Tablo (2002-2019)

Mevsim	İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış
İntihar Sayısı	14.360	14.582	12.309	12.174
%’si	26,88	27,29	23,04	22,79

Kaynak: Tablo 7’deki veriler kullanılmak suretiyle hazırlanmıştır.

Mevsimsel değişikliklerin insan psikolojisi üzerindeki etkisine dair yapılan bir çalışma; insanların genel olarak kendilerini ilkbahar ve yaz aylarında çok iyi, sonbahar ve kış aylarındaysa çok kötü hissettiklerini (Yöney, Taybilli ve Göktepe, 1995: 38) ortaya koymuştur. Buna bağlı olarak yazdan sonbahar ve kışa geçiş sürecinde insanlarda görülen kendini kötü hissetme hali, mevsimsel duygudurum bozukluğu ile açıklanmaktadır. Psikolojik bir rahatsızlık olan mevsimsel duygudurum bozukluğunda depresif semptomlar; sonbahar ve kış aylarında görülürken, ilkbahar ve yaz aylarındaysa ortadan kalkmaktadır. Sonbahar ve kış aylarında; güneş ışınlarının eğik açılarla düşmesi, gündüz süresinin kısılması ve sıcaklığın düşmesi gibi insan psikolojisini olumsuz yönde etkileyen çevresel faktörler, özellikle depresyon ve anksiyete belirtileri belirgin olan kişilerin, kış depresyonu olarak adlandırılan mevsimsel

duygudurum bozukluğuna girmesine sebep olmaktadır (Kiremitçi ve Coşkun, 2017: 241-246).

Ancak sözü edilen psikolojik rahatsızlığa rağmen intihar oranlarının kış ve sonbaharda, artması beklenirken, azaldığı görülmektedir. Sıcaklıkların düşük derecelerde seyrettiği aylarda/mevsimlerde intiharların azalmasında, hava şartları nedeniyle aile bireylerinin daha çok evde olmalarının ve bir arada vakit geçirmelerinin etkisi olabilir. Nitekim aile üyelerinin bir arada olduğu Covid-19 pandemisindeki kapanma süreciyle ilgili yapılan bir çalışma, *bu dönemde kısmen de olsa aile içi iletişimin arttığını, aile içi iletişim arttıkça da aile içi ilişkilerin olumlu bir yöne doğru evrildiğini ve ailedeki sorunların eskiye nazaran azaldığını* (Barış ve Taylan, 2020: 30) ortaya koymuştur.

Buna karşın intiharların sıcak mevsimlerde arttığına ilişkin tespit, sosyolojinin kurucularından birisi olarak kabul edilen, Durkheim tarafından da dile getirilmiştir. Fakat o, bu durumun *sıcaklığın organizma üzerinde denge bozucu bir etki yapmasından değil, yılın o diliminde toplumsal yaşamın daha yoğun olmasından kaynaklandığını* iddia etmiştir. *Fakat toplumsal yaşamın bu yoğunluğa erişmesinin de Güneş'in yörüngesi üzerindeki konumu, atmosferik koşullar gibi nedenlerle yaşamın kış mevsimine oranla daha rahat gelişmeye olanak sağlamasından kaynaklandığını* (Durkheim, 2013: 95-97) da ayrıca ifade etmiştir.

Isının insan metabolizmasını nasıl etkilediğine dair yapılan çalışmalar, *gün ışığı yoğunluğu ve sıcaklık artışlarının özkıyım için tetikleyici bir rol oynayabileceğini* (Aydın-Görücü, Eraslan ve Göker, 2021: 483) göstermiştir. Nitekim bu çalışmalardan biri, *ortam sıcaklığına paralel bir şekilde vücut sıcaklığının da arttığını ve buna bağlı olarak da vücudun, ısı dengesini korumayabilmek için damar genişlemesi ve terleme gibi tepkiler verdiğini* (Kaynaklı ve Kılıç, 2004: 183-186) ortaya koymuştur. Yine bir diğer çalışma da *insan vücudunun, sağlıklı ve verimli olarak, 35-38°C arasında çalışabildiğini, bu nedenle belirli mekanizmalar kullanılarak vücut ısısının bu limitler dâhilinde tutulduğunu, terlemenin ise bu mekanizmaların en etkili olduğunu, yüksek sıcaklığa maruz kalan bir insanın saatte 1 litreye kadar terleyebildiğini ve bu esnada vücudundan su ile birlikte günde 10-12 gr kadar da tuz kaybedildiğini, bu kaybın da insanda önemli ruhsal ve bedensel birtakım problemlere zemin hazırladığını, dolayısıyla ortamın ısı değerinin insan metabolizmasına etki eden en önemli çevresel faktörlerden birisi olduğunu* (Erdem ve Güyagüler, 2009) göstermiştir.

Bundan başka dünyadaki intiharların yaklaşık % 7'sini oluşturan Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Meksika'da onlarca yıllık kapsamlı veriler kullanılarak yapılan bir araştırma da *artan sıcaklıklar ve özkıyım oranları arasında bir ilişki olduğunu* göstermiştir. Sözü edilen araştırmaya göre aylık ortalama sıcaklıkta 1°C'lik

bir artış, ABD eyaletlerindeki intihar oranlarında % 0,7 ve Meksika belediyelerindeki intihar oranlarındaysa % 2,1'lik bir artışla ilişkilidir (Burke vd., 2018: 723).

Yukarıda anlatılanlardan hareketle sıcaklık artışıyla intiharlar arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu ve 21. yüzyılın en temel sorunlarından birisi olan ve atmosferde ısıyı tutan sera gazlarının etkisiyle kara, deniz ve havadaki sıcaklıkların giderek arttığı küresel iklim değişikliğine (Uysal-Şahin, 2021: 148) bağlı olarak Türkiye'deki intihar vakalarında da artışlar yaşandığı/yaşanacağı çıkarımında bulunmak mümkündür.

Ancak sosyolojik bir olgu olan intiharların, sıcaklık artışı gibi, tek bir sebebe bağlı olarak artacağını iddia etmek de tamamen doğru bir yaklaşım değildir. "Diğer bütün toplumsal olgularda olduğu gibi, intihar konusunda da yaşanan dönemin izleri belirgin bir şekilde görülmektedir." (Arslan ve Köse, 2019: 321) tümcesinden hareketle gün geçtikçe etkileri daha fazla hissedilen küresel ısınmanın, toplumsal yaşamı negatif yönde etkilemek suretiyle, özellikle sıcaklıkların ve intiharların zaten yüksek düzeyde seyrettiği yaz ve ilkbahardaki özkayımlar üzerinde olumsuz bir tesirinin olacağını söylemek mümkündür. Bu nedenle özkayımları önleme açısından da iklim değişikliğiyle mücadele çalışmaları, ülke için, hayati derecede öneme sahiptir.

6. Yerleşme Tipine Göre Türkiye'deki İntiharlar

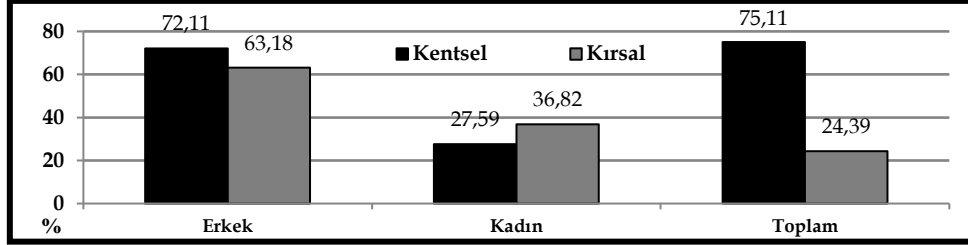
2002-2019 döneminde yerleşme tipine göre Türkiye'deki intihar durumunu ortaya koyabilmek için, TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından yararlanılarak Tablo 9 ve Şekil 6 hazırlanmıştır.

Tablo 9: Yerleşme Tipine Göre Türkiye'deki İntiharları Gösterir Tablo (2002-2019)

Yıl	Kentsel			Kırsal		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
İntihar Sayısı	29.054	11.072	40.126	8.402	4.897	13.299
%'si	72,41	27,59	75,11	63,18	36,82	24,89

Kaynak: TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 6: Yerleşme Tipine Göre Türkiye’deki İntiharların Oransal Dağılımı Gösterir Grafik (2002-2019)

Konuyla ilgili yapılan araştırmalar, kentleşmenin fiziksel ve ruhsal sağlık üzerindeki çeşitli olumsuz etkilerini ortaya koymuştur. Genel olarak büyük şehirlerde yaşayan insanların, kırsal alanda yaşayanlara nazaran, hayata karşı daha olumsuz bir tutum (belirsizlik, yalnızlık, çaresizlik, tükenmişlik ve kaygı gibi) içinde oldukları ve günlük korkulara daha sık maruz kaldıkları söylenebilir. Ayrıca yapılan çalışmalar, kentleşmenin getirmiş olduğu birçok fiziksel sağlık sorunu (bulaşıcı hastalıklar, beslenme bozuklukları ve hava kirliliği kaynaklı hastalıklar) ile ruhsal sorunun karşılıklı olarak birbirini etkilediğini ve bunun da şehirlerde ikamet edenlerin yaşam kalitesini düşürdüğünü göstermiştir. Şehirlerde yaşayanlarda en sık rastlanılan ruhsal problemler; anksiyete, depresyon, travma sonrası stres bozuklukları ve intihar girişimleridir (Yıldız, Aylaz ve Güneş, 2018: 492).

Hiç şüphesiz şehirlerde meydana gelen intiharlarda kırdan kente yapılan göçlerin de büyük bir etkisi söz konusudur. Zira verim azlığı, gelir yetersizliği, toprak mülkiyetinin dengesiz dağılışı, tarım topraklarının çok parçalanmış olması, tarımda makineleşmenin bu alanda çalışanları işsiz bırakması ve erozyon gibi sebepler yüzünden kırsalda yaşayan insanlar, şehirlere göç etmektedir (Keleş, 1978: 37). Ancak bu göçe katılanların çoğu; iş bulamama, geçim sıkıntısı çekme ve yoksulluk sınırının altında yaşama gibi sebeplerle şehirlerde bir hayatta kalma savaşı vermektedir. Bu durum şehirde; hırsızlığın ve dilencililiğin artmasına, işçi ücretlerinde düşümlere (İlkkaracan ve İlkkaracan, 1998: 6), kentsel donatım ve altyapının yetersiz kalmasına, doğa ve insan olgularının arka plana itilmesine sebep olmaktadır (Olgun, Büken-Cantimur, Hasgül, Turgut ve Ergün, 2017: 68-69).

Bundan başka gerek kentte ve gerekse kırsalda intihar edenlerin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, her iki yerleşme tipinde de erkeklerin büyük bir payı olduğu görülmektedir. Zira kentte intihar edenlerin % 72,41’ini, kırsalda intihar edenlerinse % 63,18’ini erkekler oluşturmaktadır. Oransal olarak erkek intiharlarının kentlerde daha yüksek olması, yukarıda da bir kısmına değinilen, şehre özgü birtakım olumsuz özelliklerin onlar üzerinde daha yıpratıcı bir rol oynadığını göstermektedir.

Buna karşın kentte intihar edenlerin % 27,59'unu, kırsalda intihar edenlerinse % 36,82'sini kadınlar oluşturmaktadır. Bu da kırsalda yaşayan kadınların şehirdekilere nazaran daha fazla intihar riski taşıdığını göstermektedir. Bunun altında yatan sebeplerden ilki olarak, Türkiye'de kırsaldan şehirlere büyük oranda yapılan göçleri göstermek mümkündür. Nitekim *bu göçler sebebiyle ülkenin kırsal kesiminde ağırlıklı olarak yaşlı nüfus kalmış ve bu nüfusun da büyük bir kısmını, doğuştan beklenen ortalama yaşam sürelerinin uzun olması nedeniyle, kadınlar oluşturmuştur. Bunların da büyük bir kısmı; okuma yazma bilmemekte, eşi öldüğü için yalnız kalmakta,* (Güler, Güler ve Özsel, 2016: 211-214), yaşlılığın getirdiği birtakım sağlık sorunlarıyla mücadele etmekte, buna karşın kırsalda yaşamaları sebebiyle de sağlık hizmetlerine erişimde sorunlar yaşamaktadır. Dolayısıyla belirtilen sebepler yüzünden bunalım yaşayan kırsaldaki kimi yaşlı kadınların, intiharı içine düştükleri depresyondan bir çıkış yolu olarak gördükleri söylenebilir.

Bundan başka *ülkenin kırsal kesiminde; ağırlıklı olarak geleneksel yaşam tarzının egemen olmasının, ataerkil anlayış ve sosyal uygulamaların baskın bir şekilde görülmesinin* (Mora, 2014: 131) de bu yerleşme tipinde gerçekleştirilen kadın intiharlarında etkili olduğunu söylemek mümkündür.

7. Nedenlerine Göre Türkiye'deki İntiharlar

2002-2019 döneminde Türkiye'de gerçekleşen intiharların nedenlerini ortaya koyabilmek için, TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından yararlanılarak Tablo 10 ve Şekil 7 hazırlanmıştır.

Tablo 10: Türkiye'deki İntiharların Nedenini Gösterir Tablo (2002-2019)

Yıl	Aile Geçimsizliği	Bilinmeyen	Diğer	Geçim Zorluğu	Hastalık	Hissi İlişki, İstedigi ile EYLENEME	Ticari Başarısızlık	Öğrenim Başarısızlığı
İntihar Sayısı	5.443	22.645	4.902	4.801	11.621	2.502	1.011	500
%'si	10,19	42,39	9,18	8,99	21,75	4,68	1,89	0,94

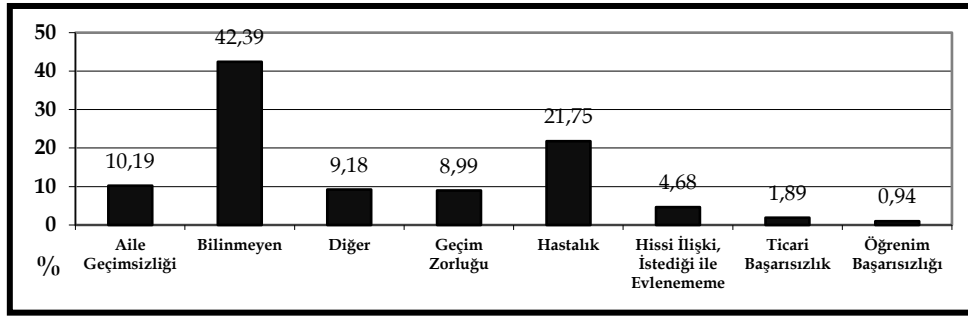
Kaynak: TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından yararlanılarak hazırlanmıştır.

İlgili tablo ve şekilde de görüleceği üzere söz konusu dönemde ülkede gerçekleşen intiharların % 42,39'unun sebebi bilinmemektedir. *Oranın bu kadar yüksek olmasında ölenlerin geride intihar nedenini öğrenmeyi sağlayacak bir not ya da mektup bırakmamasının veya bilinen bir gerçek varsa da aile ve çevrenin bu bilgiyi saklamasının rol oynadığı düşünülmektedir* (Ziyalar, Sarıpınar ve Çalıcı, 2016: 125). Bundan başka bir de % 9,18 oranında diğer kategorisi adı altında sınıflandırılan

intiharlar vardır. Bu iki kategorinin oranı toplamda % 51,57'yi bulmaktadır. Oranın bu kadar yüksek olması, intihara yol açan sebeplerin sağlıklı bir şekilde ortaya konması açısından olumsuz bir durumdur.

Şekil 7: Türkiye'deki İntiharların Nedenlerine Göre Oransal Dağılımını Gösterir Grafik (2002-2019)

Her iki kategori de hariç tutulursa ülkedeki intiharların en büyük sebebi, hastalıktır (% 21,75). Bundan başka özkıyım nedenleri arasında sırasıyla; aile geçimsizliği (% 10,19), geçim zorluğu (% 8,99), hissi ilişki ve istediği ile evlenememe (% 4,68), ticari başarısızlık (% 1,89) ve öğrenim başarısızlığı (% 0,94) gelmektedir. Bu sebeplerinin daha sağlıklı bir şekilde ortaya konabilmesi için, nedeni bilinmeyen ve diğer başlığı altında sınıflandırılanların hariç tutulduğu ve geride kalanların da yaş gruplarına göre sıralandığı, bir tablo daha hazırlanmıştır (Tablo 11).

Tablo 11'de de görüleceği üzere hastalık sebebiyle intihar eden 11.621 kişinin % 10,4'ü, 25-29 yaş grubundakilerdir. Bunu % 10 ile 20-24, % 9,6 ile 30-34 ve % 8,3 ile de 35-39 yaş grubundakiler takip etmektedir. Makas aralığı biraz daha açılarak bakıldığında, hastalık sebebiyle intihar edenlerin daha çok 20-39 yaş aralığındaki kişilerden oluştuğu görülmektedir. Belirtilen yaş aralığında hastalık sebebiyle intihar edenlerin oranının yüksek olması, hayatlarının genç denilebilecek bir döneminde tedavisi olmayan bir hastalığa yakalanan ve bu nedenle de çaresizlik içinde bocalayan kişilerin içine düştükleri depresyonla açıklanabilir. Zira günümüzde stresli yaşam tarzının yanı sıra biyolojik ve kimyasal dış faktörlerin de etkisiyle tedavisi mümkün olmayan, dayanılmaz derecede acı ve ıstırap veren kronik hastalıklara ve kanserlere yakalanan kişilerin sayısı oldukça artmıştır (Demirörs ve Arslan-Hızal, 2016: 1481).

**Tablo 11: Yaş Gruplarına Göre Türkiye'deki İntiharların Nedenini Gösterir
Tablo (2002-2019)**

Yaş Grubu	Hastalık		Aile Geçimsizliği		Geçim Zorluğu		Hissi İlişki		Ticari Başarısızlık		Öğrenim Başarısızlığı	
	Sayı	%'si	Sayı	%'si	Sayı	%'si	Sayı	%'si	Sayı	%'si	Sayı	%'si
-15	146	1,2	191	3,5	12	0,3	55	2,2	0	0	64	12,8
15-19	751	6,5	857	15,7	127	2,7	734	29,3	12	1,2	248	49,7
20-24	1.167	10,0	792	14,6	286	6,0	654	26,1	60	5,9	131	26,3
25-29	1.207	10,4	748	13,7	492	10,3	404	16,2	94	9,3	41	8,2
30-34	1.117	9,6	637	11,7	578	12,0	191	7,6	114	11,3	6	1,2
35-39	963	8,3	494	9,1	620	12,9	99	4,0	150	14,8	1	0,2
40-44	881	7,6	449	8,2	677	14,1	83	3,3	156	15,4	0	0,0
45-49	884	7,6	361	6,6	599	12,5	53	2,1	139	13,7	0	0,0
50-54	847	7,3	256	4,7	478	10,0	48	1,9	110	10,9	1	0,2
55-59	798	6,9	150	2,8	380	7,9	38	1,5	84	8,3	0	0,0
60-64	666	5,7	125	2,3	242	5,0	23	0,9	33	3,3	0	0,0
65-69	579	5,0	80	1,5	132	2,7	14	0,6	21	2,1	0	0,0
70-74	506	4,3	52	1,0	54	1,1	14	0,6	5	0,5	0	0,0
75+	950	8,2	106	1,9	60	1,2	32	1,3	10	1,0	0	0,0
Bilinmeyen	159	1,4	145	2,7	64	1,3	60	2,4	23	2,3	8	1,6
Toplam	11.621	100,0	5.443	100,0	4.801	100,0	2.502	100,0	1.011	100,0	499	100,0

Kaynak: TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Bunlardan başka % 8,2 ile 75 yaş ve üstündekiler de intihar oranı yüksek bir diğer yaş grubudur. Bunda genel olarak *yaşlı sınıfa dâhil olan bu bireylerin; yeti yitimine yol açan (kalp hastalıkları, nörolojik hastalıklar ve kanser gibi) kronik hastalıklara maruz kalmaları* (Duru ve Özdemir, 2009: 34) etkilidir. *Bu durumda olan yaşlılar, kısmen ya da tamamen, günlük yaşamlarını bir başkasının yardımı olmaksızın sürdüremezler* (Tuncel ve Uzun, 2019: 313). Bu da onlardan bir kısmının hayatın çekilmez bir hale geldiği düşüncesine kapılmasına ve sonrasında da intiharı bir kurtuluş yolu olarak görmesine sebep olabilir.

2002-2019 döneminde illerin, hastalık sebebiyle kaba intihar hızlarını ortaya koyabilmek için gerekli olan nüfus verilerinin saptanmasında, DIE'ce yayımlanan "2000 Genel Nüfus Sayımı" kitabından ve TÜİK'in "ADNKS" veri tabanından yararlanılmıştır. 2007 ve daha sonraki yıllara ilişkin nüfus verileri, TÜİK'in "ADNKS" veri tabanında zaten mevcuttur. Ancak 2007 yılı öncesine dair illerin nüfusuna ilişkin en son veri, sözü edilen kaynaklardan ilkinde yer almaktadır. Bu nedenle aradaki yıllara ilişkin illerin nüfusu, 2 tarih arasındaki artış azalış miktarları göz önünde bulundurularak, Excel ortamında tahmini olarak hesaplanmıştır. Bundan sonra tüm yılların illere göre nüfus miktarları toplanıp yıl sayısı olan 18'e bölünmek suretiyle 2002-2019 döneminde her ilin ortalama nüfus miktarı bulunmuştur.

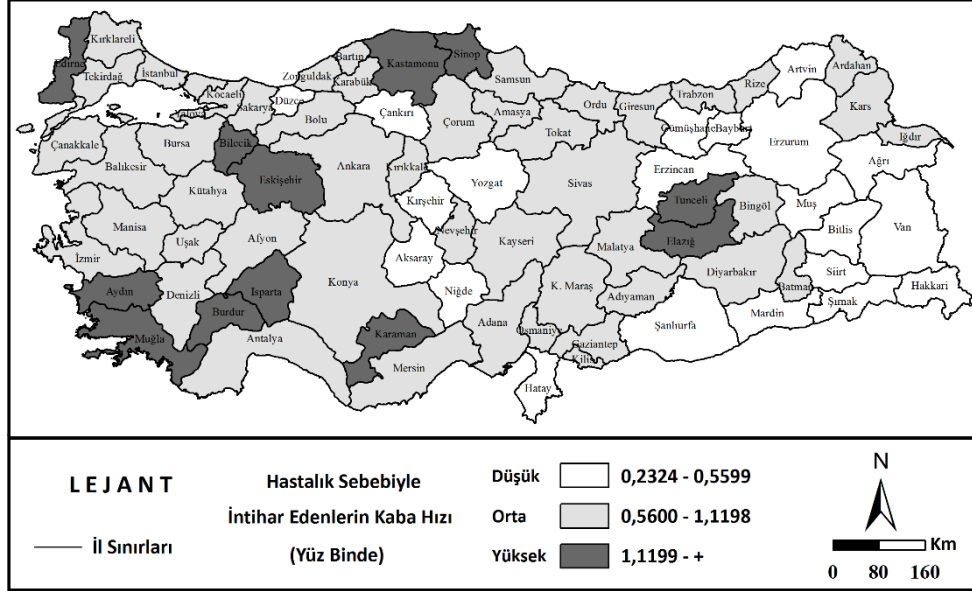
Tablo 12: Hastalık Sebebiyle İntihar Edenlerin Kaba Hızı Açısından Türkiye'nin İllerini Gösterir Tablo (2002-2019)

İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı
1,9121	Tunceli	0,8426	Antalya	0,6227	Adıyaman
1,4485	Eskişehir	0,8410	Kayseri	0,6109	Batman
1,4047	Aydın	0,8169	Samsun	0,6093	Sakarya
1,3468	Karaman	0,8164	Konya	0,5856	Bolu
1,3101	Edirne	0,7980	Manisa	0,5796	K. Maraş
1,3084	Muğla	0,7910	Uşak	0,5662	Nevşehir
1,3061	Bilecik	0,7851	Kars	0,5592	Kırşehir
1,2697	Sinop	0,7849	Iğdır	0,5521	Artvin
1,1886	Burdur	0,7838	Diyarbakır	0,5241	Erzincan
1,1878	Elazığ	0,7754	Osmaniye	0,5109	Düzce
1,1555	Isparta	0,7701	Sivas	0,5077	Niğde
1,1412	Kastamonu	0,7629	Giresun	0,5064	Aksaray
1,0968	Karabük	0,7561	Ordu	0,4918	Ağrı
1,0085	İzmir	0,7422	Kocaeli	0,4823	Bayburt
1,0043	Ankara	0,7294	Zonguldak	0,4648	Şanlıurfa
0,9903	Ardahan	0,7168	Malatya	0,4589	Van
0,9856	Kırklareli	0,7017	Çorum	0,4556	Muş
0,9606	Rize	0,6800	Yalova	0,4508	Çankırı
0,9574	Bursa	0,6784	Gaziantep	0,4494	Yozgat
0,9557	Tekirdağ	0,6699	Kırkkale	0,4315	Siirt
0,9540	Çanakkale	0,6696	Bingöl	0,4281	Gümüşhane
0,9535	Adana	0,6668	Afyonkarahisar	0,4134	Hatay
0,9454	Kütahya	0,6663	Bartın	0,4012	Mardin
0,9243	Amasya	0,6655	Tokat	0,3977	Şırnak
0,9082	Balıkesir	0,6638	İstanbul	0,3545	Erzurum
0,8772	Mersin	0,6436	Kilis	0,3046	Bitlis
0,8759	Denizli	0,6341	Trabzon	0,2324	Hakkâri

Kaynak: TÜİK'in "ADNKS" ve "İntihar İstatistikleri" veri tabanları ile DİE'nin "2000 Genel Nüfus Sayımı" kitabından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Sonrasında her ile ilişkin hastalık sebebiyle intihar edenlerin ortalamasını bulmak için, TÜİK'in "İntihar İstatistikleri" veri tabanından bu konuyla ilgili alınan sayılar toplanıp yıl sayısı olan 18'e bölünmüştür. Bulunan ortalama, aynı dönem için saptanan nüfus ortalamasına bölünüp 100.000'le çarpılmak suretiyle her ilin hastalık sebebiyle gerçekleştirilen kaba intihar hızı hesaplanmıştır. Nihayetinde de bu kaba intihar hızlarının en fazla olandan en aza doğru sıralandığı bir tablo (Tablo 12) ve bu tabloya bağlı olarak da bir dağılım haritası (Harita 1) hazırlanmıştır. Bu yöntem; aile geçimsizliği, geçim zorluğu, hissi ilişki ve istediği ile evlenememe, ticari başarısızlık ve öğrenim başarısızlığı gibi sebeplerle gerçekleştirilen intiharlar için de aynen uygulanmıştır.

Harita 1: Hastalık Sebebiyle İntihar Edenlerin Kaba Hızı Açısından Türkiye'nin İlleri Haritası (2002-2019)

Buna göre hastalık sebebiyle intihar edenlerin kaba hızı açısından ülkede ilk sırayı, TÜİK ADNKS verilerine göre 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla nüfus açısından Türkiye'nin en küçük ikinci ili olan, Tunceli almaktadır. Onu Eskişehir, Aydın, Karaman, Edirne, Muğla, Bilecik, Sinop, Burdur, Elâzığ, Isparta ve Kastamonu gibi iller takip etmektedir.

Buna karşın sözü edilen sebeple intihar edenlerin kaba hızının düşük olduğu illerse, daha çok ülkenin doğu ve güneydoğusunda yer almaktadır. Zira hastalık sebebiyle intihar edenlerin kaba hızının düşük olduğu 21 ilin % 52,3'ü Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki; Hakkâri, Bitlis, Erzurum, Şırnak, Mardin, Siirt, Muş, Van, Şanlıurfa, Ağrı ve Erzincan illeridir. Bunları; Artvin, Gümüşhane, Bayburt ve Düzce gibi illerle Karadeniz Bölgesi takip etmektedir.

Aile geçimsizliği sebebiyle intihar eden 5.443 kişiye bakıldığında, % 15,7'sinin 15-19 yaş grubundakilerden oluştuğu görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre *kritik bir süreç olan 15-19 yaş grubu, büyük ergenler olarak adlandırılmakta ve bu dönemi geçirenlerde gelişimsel açıdan önemli değişimler yaşanmaktadır* (WHO, 2019b: 22-43). Bir *"fırtına ve stres" dönemi olarak nitelendirilen ergenlik dönemini yaşayan bireylerde duygusal bozukluklar, yoğun ve sık bir şekilde görülmektedir* (Casey vd., 2010: 225). Dolayısıyla bu da sözü edilen yaş grubundaki intiharların neden bu kadar fazla olduğunu açıklamaktadır.

Tablo 13: Aile Geçimsizliği Sebebiyle İntihar Edenlerin Kaba Hızı Açısından Türkiye'nin İllerini Gösterir Tablo (2002-2019)

İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı
1,2473	Muğla	0,4247	Edirne	0,3182	Kilis
1,0467	Kars	0,4215	Manisa	0,3138	Konya
0,8169	Burdur	0,4191	Bitlis	0,3100	Kırklareli
0,7224	Ardahan	0,4115	Nevşehir	0,3096	Balikesir
0,7020	Iğdır	0,4076	Antalya	0,3081	Düzce
0,6192	Denizli	0,4074	Tekirdağ	0,3029	Mardin
0,6109	Kastamonu	0,4067	Batman	0,3021	Çankırı
0,6093	Artvin	0,4024	Samsun	0,2964	Şanlıurfa
0,6048	Bolu	0,4016	Zonguldak	0,2921	Yalova
0,5786	Ordu	0,3979	Adana	0,2898	K. Maraş
0,5498	Aydın	0,3891	Kütahya	0,2696	Yozgat
0,5423	Van	0,3863	Kırkkale	0,2677	Sakarya
0,5334	Siirt	0,3729	Bursa	0,2526	Erzincan
0,5295	Afyonkarahisar	0,3665	Sivas	0,2451	Malatya
0,5224	Tunceli	0,3637	Niğde	0,2408	İstanbul
0,5217	Isparta	0,3614	Bilecik	0,2404	Adıyaman
0,4880	Çanakkale	0,3539	Gaziantep	0,2391	Amasya
0,4794	Sinop	0,3513	Ankara	0,2319	Gümüşhane
0,4793	Muş	0,3370	Giresun	0,2240	Rize
0,4738	Çorum	0,3367	Karaman	0,2209	Karabük
0,4734	İzmir	0,3259	Kayseri	0,2193	Aksaray
0,4694	Elazığ	0,3246	Kocaeli	0,2169	Trabzon
0,4649	Osmaniye	0,3223	Kırşehir	0,2051	Hatay
0,4619	Diyarbakır	0,3212	Bartın	0,1933	Bingöl
0,4535	Uşak	0,3211	Mersin	0,1923	Erzurum
0,4331	Eskişehir	0,3210	Tokat	0,1526	Hakkâri
0,4282	Ağrı	0,3198	Şırnak	0,0658	Bayburt

Kaynak: TÜİK'in "ADNKS" ve "İntihar İstatistikleri" veri tabanları ile DİE'nin "2000 Genel Nüfus Sayımı" kitabından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Sözü edilen yaş grubunu; % 14,6 oranıyla 20-24, % 13,7 oranıyla 25-29 ve % 11,7 oranıyla da 30-34 yaş grupları takip etmektedir. Bunlardan 20-24'lü yaşlar, DSÖ'ye göre ergenlik ve gençlik dönemleri arasında geçişlerin yaşandığı bir dönemdir (WHO, 2019b: 22-43). Ayrıca belirtilen yaş grupları, ülkede ilk evliliklerin yapıldığı bir döneme de denk gelmektedir. Nitekim 2001-2018 dönemi için TÜİK'in "Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre İlk Evlenme Sayıları" incelendiğinde, erkeklerin en yüksek evlenme oranının 25-29, kadınların en yüksek evlenme oranının 20-24 yaş aralığında olduğu ancak gerek erkek ve gerekse kadınlarda 30 yaş ve üstündekilerin evlenme oranında da bir artış yaşandığı görülmektedir (Gökmen ve Eralp, 2020: 397).

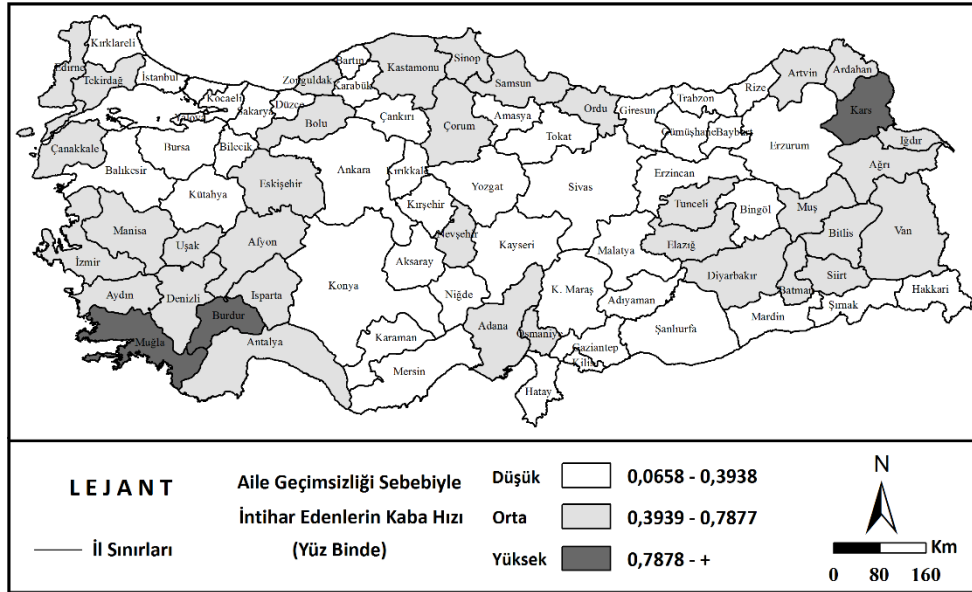
Ayrıca yapılan bir çalışma, evliliklerin en riskli döneminin nikâhtan sonraki 5 yıl olduğunu, ancak kimilerinde bu riskin 10 yıla kadar da uzayabildiğini (Gökmen, Eralp ve Atay-Kayış, 2019: 65) ortaya koymuştur. Buradan, aile geçimsizliği

sebebiyle intihar edenlerin oranının yüksek olduğu 20-34 yaş aralığındakilerin de bu riskli dönemde canlarına kıydıkları sonucunu çıkarmak mümkündür.

Oransal olarak bu yaş gruplarını; % 9,1 ile 35-39, % 8,2 ile 40-44, % 6,6 ile 45-49 ve % 4,7 ile de 50-54 yaş grubundakilerin gerçekleştirdiği intiharlar takip etmektedir. Bu da yaş ilerledikçe aile geçimsizliği sebebiyle intihar edenlerin oranının kademeli bir şekilde azaldığını göstermektedir.

Aile geçimsizliği sebebiyle intihar edenlerin kaba hızı açısından Türkiye'nin illerine bakıldığında (Tablo 13 ve Harita 2) Muğla'nın ilk sırada yer aldığı görülmektedir. "Ev yapacaksın tuğladan, kız alacaksın Muğla'dan." şeklinde ülkede bir atasözünün varlığı (Esin, 2015: 621) dikkate alınır bu sonucun oldukça manidar olduğunu söylemek mümkündür. Bundan başka Kars ve Burdur, aile geçimsizliği sebebiyle intihar edenlerin kaba hızının ülkede yüksek olduğu diğer illerdir.

Harita 2: Aile Geçimsizliği Sebebiyle İntihar Edenlerin Kaba Hızı Açısından Türkiye'nin İlleri Haritası (2002-2019)

Buna karşın aile geçimsizliği sebebiyle intihar edenlerin kaba hızının en düşük olduğu il ise TÜİK ADNKS verilerine göre 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla nüfus açısından ülkenin en küçük ili olan Bayburt'tur. Onu sırasıyla; Hakkâri, Erzurum, Bingöl, Hatay Trabzon, Aksaray, Karabük, Rize, Gümüşhane ve Amasya gibi iller takip etmektedir.

Geçim zorluğu sebebiyle ülkede intihar eden 4.801 kişiye bakıldığında, % 14,1 ile en fazla oranı 40-44 yaş grubundakilerin oluşturduğu görülmektedir.

Onu % 12,9 oranıyla 35-39, % 12,5 oranıyla 45-49, % 12 oranıyla 30-34 yaş grubundakiler takip etmektedir. Öyle ki, 30'dan 50'ye kadar olan bu 4 yaş grubunda intihar edenlerin oranı toplamda % 51,5'i bulmaktadır. Konuyla ilgili *dünyanın farklı bölgelerinde yapılan bir çalışma, hayatın başındayken geleceğe dönük yüksek beklentileri ve hayalleri olan ancak bunların gerçekleşmediğini 30'lu ve 40'lı yaşlarda fark edenlerin psikolojik açıdan kendilerini çok mutsuz hissettiklerini* (Blanchflower ve Oswald, 2008: 1746) ortaya koymuştur. Buna göre Türkiye'de de sözü edilen yaşlardaki kimi insanların, gerek hayattan umduklarını bulamadıkları ve gerekse bakmakla yükümlü oldukları kişilerin geçimlerini sağlayamadıkları için intihara meylettikleri söylenebilir.

Hiç şüphesiz ülkede geçim zorluğu sebebiyle gerçekleştirilen intiharlarda, işsizliğin çok önemli bir payı vardır. Nitekim 1980-2014 döneminin baz alındığı bir analiz çalışması da Türkiye'de işsizlik ve intihar olguları arasında çift yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğunu saptamıştır (Tunalı ve Özkaya, 2016: 68). Konuyla ilgili olarak Durkheim da bir işte çalışarak enerjiyi belli bir alana yönlendirmenin intihar riskini önemli ölçüde azalttığını (Durkheim, 2013: 385) belirtmiştir. Buna göre istihdam ve işsizlik sorununun çözülebilmesi için ülkedeki genel ekonomi politikalarının, daha dikkatli bir şekilde hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir (Bekiroğlu, 2010: ix). Hatta piyasanın kendiliğinden sağlayamadığı tam istihdam hedefini gerçekleştirme hususunda devlet, nihai işveren olarak çalışmak isteyen herkese doğrudan iş imkânı da sağlayabilmelidir (Göker ve Dane, 2013: 104).

Geçim zorluğu sebebiyle intihar edenlerin kaba hızı açısından Türkiye'nin illerine bakıldığında (Tablo 14 ve Harita 3), Edirne'nin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Ülkenin Avrupa'ya kara ve demiryolu ile bağlantısını sağlayan beş tane sınır kapısının bulunduğu Edirne, birçok sınır kentine göre turizm açısından hem önemli bir geçiş noktası ve hem de kültürel destinasyon alanı (Uca-Özer, Çavuşgil-Köse ve Küçükaltan, 2014: 2) olmasıyla dikkat çekmektedir.

Edirne'yi Aydın, Uşak, Manisa, Denizli, Kırklareli, Eskişehir, Çanakkale, İzmir, Muğla, Isparta, Nevşehir ve Tekirdağ illeri takip etmektedir. Buna göre hemen hepsi ülkenin batısında yer alan bu illerin, Afyonkarahisar ve Kütahya hariç, Ege Bölgesi'nin tamamı ile Marmara Bölgesi'nin batısında bulunması, bu yerlerde hayat pahalılığına bağlı geçim zorluğu yaşandığını da göstermektedir.

Tablo 14: Geçim Zorluğu Sebebiyle İntihar Edenlerin Kaba Hızı Açısından Türkiye'nin İllerini Gösterir Tablo (2002-2019)

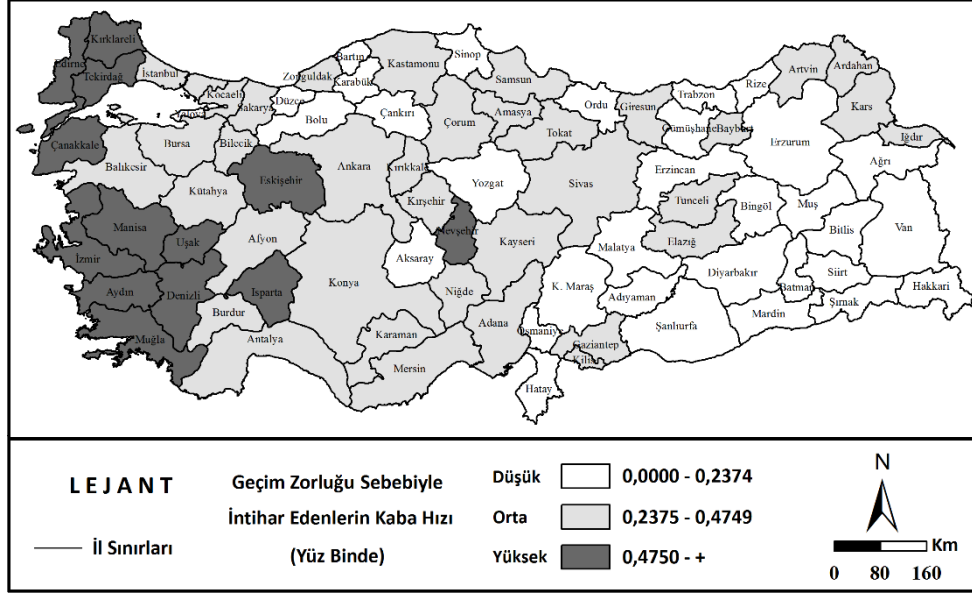
İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı
0,7123	Edirne	0,3448	Tunceli	0,2109	Bartın
0,7001	Aydın	0,3369	Elazığ	0,2106	Ordu
0,6882	Uşak	0,3328	Konya	0,2105	Rize
0,5664	Manisa	0,3303	Afyonkarahisar	0,2043	K. Maraş
0,5605	Denizli	0,3302	Mersin	0,2008	Siirt
0,5458	Kırklareli	0,3246	Kocaeli	0,1984	Çankırı
0,5368	Eskişehir	0,3166	Ardahan	0,1952	Bolu
0,5282	Çanakkale	0,3070	Samsun	0,1905	Yozgat
0,5224	İzmir	0,3040	Kütahya	0,1900	Sinop
0,5092	Muğla	0,3036	Gaziantep	0,1606	Düzce
0,4871	Isparta	0,2918	Çorum	0,1588	Bitlis
0,4826	Nevşehir	0,2905	Niğde	0,1526	Hatay
0,4751	Tekirdağ	0,2745	Sivas	0,1519	Bingöl
0,4734	Kars	0,2730	Iğdır	0,1450	Şanlıurfa
0,4618	Kastamonu	0,2723	İstanbul	0,1439	Yalova
0,4354	Bilecik	0,2684	Giresun	0,1431	Trabzon
0,4199	Karaman	0,2677	Sakarya	0,1385	Van
0,4156	Bursa	0,2673	Tokat	0,1364	Erzurum
0,4013	Kırıkkale	0,2604	Artvin	0,1361	Batman
0,4005	Adana	0,2466	Zonguldak	0,1329	Adıyaman
0,3964	Ankara	0,2411	Bayburt	0,1302	Karabük
0,3884	Kırşehir	0,2386	Kilis	0,1209	Muş
0,3869	Amasya	0,2333	Aksaray	0,1204	Ağrı
0,3842	Balıkesir	0,2300	Erzincan	0,1112	Mardin
0,3727	Antalya	0,2242	Diyarbakır	0,0763	Hakkâri
0,3630	Kayseri	0,2196	Malatya	0,0676	Şırnak
0,3506	Burdur	0,2176	Osmaniye	0,0000	Gümüşhane

Kaynak: TÜİK'in "ADNKS" ve "İntihar İstatistikleri" veri tabanları ile DİE'nin "2000 Genel Nüfus Sayımı" kitabından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Buna karşın sözü edilen sebeple intihar edenlerin kaba hızının düşük olduğu illerse, daha çok ülkenin doğu ve güneydoğusunda yer almaktadır. Zira geçim zorluğu sebebiyle intihar edenlerin kaba hızının düşük olduğu 32 ilin yarısı, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki; Erzincan, Diyarbakır, Malatya, Siirt, Bitlis, Muş, Ağrı, Mardin, Hakkâri, Şırnak, Van, Erzurum, Batman, Adıyaman, Bingöl ve Şanlıurfa illeridir. Bu durumun, sözü edilen bölgelerin sosyo-kültürel yapısından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Zira *ağalık ve aşiret düzeni bu bölgelerde hâlâ önemini korumaktadır ve herhangi bir sorunla karşılaşıldığında, bunlar olaya müdahil olmaktadır* (Avşar, 2011: 224). Bundan başka; Ordu, Rize, Bartın, Düzce, Sinop, Bolu, Trabzon, Karabük ve Gümüşhane gibi illerle Karadeniz Bölgesi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun hemen ardından gelmektedir.

Harita 3: Geçim Zorluğu Sebebiyle İntihar Edenlerin Kaba Hızı Açısından Türkiye'nin İlleri Haritası (2002-2019)

Hissi ilişki ve istediği ile evlenememe sebebiyle ülkede intihar eden 2.502 kişiye bakıldığında; % 29,3 ile en fazla oranı 15-19 ve % 26,1 oranıyla da 20-24 yaş grubundakilerin oluşturduğu görülmektedir. Öyle ki, bu 2 yaş grubunda belirtilen sebep yüzünden intihar edenlerin oranı, toplamda % 55,4'ü bulmaktadır. Aile geçimsizliği sebebiyle intihar edenler bahsinde de değinildiği üzere bu yaşlardan birincisi duygusal açıdan çalkantılı ve kritik bir süreç olan ergenlik, diğeri ise ergenlik ile gençlik arasında geçişlerin yaşandığı bir dönemdir. Dolayısıyla bu da sözü edilen yaş gruplarında hissi ilişki ve istediği ile evlenme konusunda hayal kırıklığına uğrayanların gerçekleştirdiği intiharların nedenini açıklamaktadır. Sözü edilen sebep yüzünden yapılan intiharların; % 16,2 oranıyla 25-29 ve % 7,6 oranıyla da 30-34 gibi genç denebilecek yaş gruplarında da azalarak devam ettiği görülmektedir.

Söz konusu sebeple intihar edenlerin kaba hızı açısından Türkiye'nin illerine bakıldığında (Tablo 15), aile geçimsizliği bahsinde de değinildiği üzere, Muğla'nın burada da ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Konuyla ilgili Muğla'da yapılan bir çalışma, *intihar ve intihar girişimlerinde, turizm ve modernleşmenin de etkisiyle bu il ve çevresinde değişmelerin hızlı yaşandığını, bireylerin uyum ve yabancılaşma sorunuyla yüz yüze kaldıklarını ve bunun da intiharları tetikleyici bir rol oynadığını ortaya koymuştur* (Oktik, Sezer ve Bozyer, 2003: 1-2). Bu ili; İzmir, Aydın, Antalya, Denizli ve Burdur gibi Muğla'ya yakın

illerin takip etmesini, benzer nedenlerin bu illerde de görüldüğü şeklinde yorumlamak mümkündür.

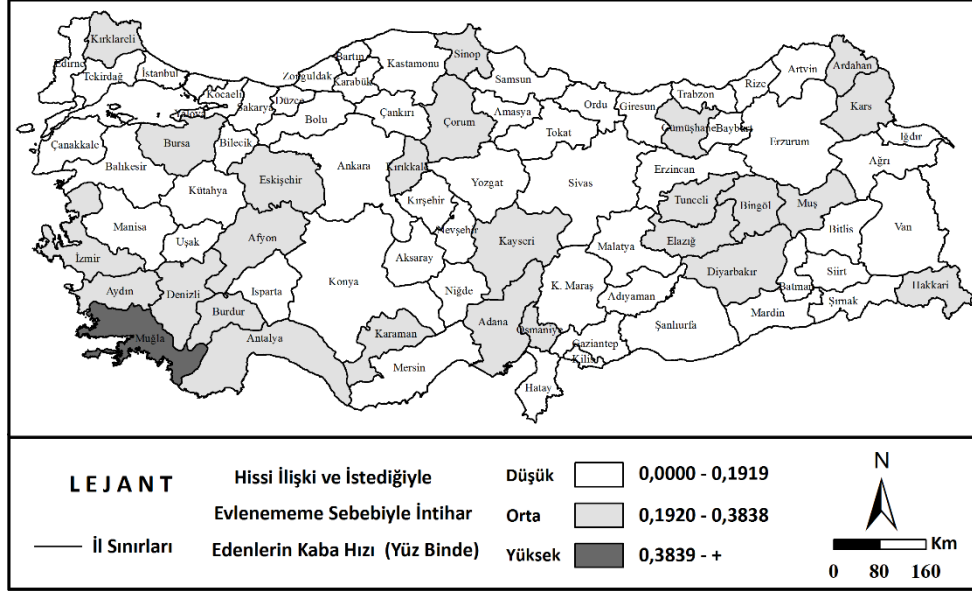
Tablo 15: Hissi İlişki ve İstedığı ile Evleneme Sebebiyle İntihar Edenlerin Kaba Hızı Açısından Türkiye'nin İllerini Gösterir Tablo (2002-2019)

İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı
0,5757	Muğla	0,1901	Iğdır	0,1308	Niğde
0,3514	Osmaniye	0,1850	Batman	0,1302	Bitlis
0,3289	Elazığ	0,1841	Mersin	0,1293	İstanbul
0,3259	Denizli	0,1828	Siirt	0,1277	Samsun
0,3072	Bingöl	0,1796	Giresun	0,1258	Edirne
0,2712	Antalya	0,1767	Uşak	0,1221	Yalova
0,2535	Karaman	0,1758	Çankırı	0,1213	Hatay
0,2514	İzmir	0,1757	Sivas	0,1144	Tokat
0,2505	Kırıkkale	0,1718	Çanakkale	0,1094	Kütahya
0,2419	Sinop	0,1701	Şırnak	0,1087	Kırşehir
0,2361	Çorum	0,1698	Bilecik	0,1087	Sakarya
0,2349	Burdur	0,1673	Ağrı	0,1075	Kastamonu
0,2319	Gümüşhane	0,1639	Zonguldak	0,1056	Bolu
0,2299	Tunceli	0,1624	Van	0,1053	Ordu
0,2293	Kars	0,1604	Konya	0,1027	Düzce
0,2273	Ardahan	0,1591	Kilis	0,1021	Nevşehir
0,2259	Eskişehir	0,1590	Isparta	0,0982	Mardin
0,2242	Diyarbakır	0,1583	Adıyaman	0,0887	Amasya
0,2184	Adana	0,1564	K. Maraş	0,0868	Karabük
0,2097	Aydın	0,1524	Balıkesir	0,0829	Erzincan
0,2067	Kırklareli	0,1514	Ankara	0,0755	Rize
0,2066	Afyonkarahisar	0,1490	Manisa	0,0749	Erzurum
0,1942	Hakkâri	0,1489	Gaziantep	0,0626	Trabzon
0,1937	Kayseri	0,1458	Artvin	0,0527	Bartın
0,1922	Bursa	0,1412	Kocaeli	0,0513	Aksaray
0,1922	Muş	0,1402	Yozgat	0,0501	Şanlıurfa
0,1909	Tekirdağ	0,1359	Malatya	0,0000	Bayburt

Kaynak: TÜİK'in "ADNKS" ve "İntihar İstatistikleri" veri tabanları ile DİE'nin "2000 Genel Nüfus Sayımı" kitabından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Buna karşın belirtilen sebeple intihar edenlerin kaba hızının en düşük olduğu il ise Bayburt'tur. Bundan başka, Harita 4'te de görüleceği üzere, her biri ülkenin farklı bir bölgesine dağılmış halde 54 ilde daha hissi ilişki ve istediği ile evlenememe sebebiyle intihar edenlerin oranı düşüktür.

Harita 4: Hissi İlişki ve İsteddiği ile Evleneme Sebebiyle İntihar Edenlerin Kaba Hızı Açısından Türkiye'nin İlleri Haritası (2002-2019)

Ticari başarısızlık sebebiyle ülkede intihar eden 1.011 kişiden % 15,4'ünü 40-44, % 14,8'ini 35-39, % 13,7'sini 45-49 ve % 11,3'ünü de 30-34 yaş grubundakiler oluşturmaktadır. Öyle ki, bu 4 yaş grubunda belirtilen sebep yüzünden intihar edenlerin oranı, toplamda % 55,2'yi bulmaktadır. Geçim zorluğu sebebiyle intihar edenler bahsinde de değinildiği üzere 30'lu ve 40'lu yaşlara tekabül eden bu süreçte geleceğe dönük beklentileri ve hayalleri gerçekleşmeyen insanlar, psikolojik açıdan büyük bir yıkıma uğramaktadır (Blanchflower ve Oswald, 2008: 1746) Buna göre Türkiye'de de sözü edilen yaşlardaki kimi insanların ticari açıdan büyük bir başarısızlığa uğradığında, intiharı sorunlarından bir kaçış ve kurtuluş yolu olarak gördüklerini söylemek mümkündür.

Ticari başarısızlık sebebiyle intihar edenlerin kaba hızının yüksek olduğu illere bakıldığında (Tablo 16, Harita 5), hastalık sebebiyle intihar edenlerde de olduğu gibi, Tunceli'nin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bu durumun ilin sosyo-kültürel yapısında meydana gelen hızlı değişimden kaynaklandığını söylemek mümkündür. Nitekim 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla lise ve dengi meslek okulu ile fakülte veya yüksekokul mezunlarının oranı açısından Tunceli, ülkede oldukça iyi bir yere (her ikisinde de ülkede 5. sırada) sahiptir. Tunceli'nin eğitim seviyesinin bu kadar yükselmesindeyse, 2008 yılında ilde Munzur adlı bir üniversitenin kurulmasının büyük bir etkisi olmuştur. Zira bu gelişmenin ardından adı geçen üniversiteye, çalışmak ya da okumak amacıyla, gelenler nedeniyle nüfus açısından ülkenin en küçük illerinden birisi olan Tunceli'de sözü edilen eğitim basamaklarından mezun olanların

oranı hızla yükselmiştir (Şahbaz, 2021: 70-102). Bir toplumun modernlik düzeyini gösteren en önemli ölçütlerden birisinin örgün eğitime katılım oranı olduğu (Şafak, 2001: 56) ve geleneksel toplum yapısından modern toplum yapısına hızla geçilen yerlerde de intiharların artış gösterdiği (Arslan ve Köse, 2019: 336) bilgileri dikkate alınırsa, ilin eğitim seviyesinde meydana gelen bu hızlı değişim ile özkayımlar arasında bir ilişki olduğu çıkarımında bulunmak mümkündür.

Tablo 16: Ticari Başarısızlık Sebebiyle İntihar Edenlerin Kaba Hızı Açısından Türkiye'nin İllerini Gösterir Tablo (2002-2019)

İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı
0,1776	Tunceli	0,0653	Gaziantep	0,0343	Giresun
0,1484	Kırklareli	0,0652	Balıkesir	0,0336	Konya
0,1439	Yalova	0,0639	Çorum	0,0333	K. Maraş
0,1350	Aydın	0,0638	Samsun	0,0332	Kırkkale
0,1339	Osmaniye	0,0604	Sivas	0,0313	Hatay
0,1330	Muğla	0,0593	Kütahya	0,0312	Artvin
0,1316	Antalya	0,0582	Eskişehir	0,0296	Amasya
0,1226	İzmir	0,0576	Batman	0,0290	Uşak
0,1103	Ankara	0,0576	Niğde	0,0284	Ağrı
0,1103	Mersin	0,0513	Aksaray	0,0249	Van
0,1087	Kırşehir	0,0509	Siirt	0,0246	Erzurum
0,0982	Burdur	0,0496	Çankırı	0,0238	Muş
0,0970	Adana	0,0487	Ardahan	0,0224	Isparta
0,0961	Denizli	0,0479	Bilecik	0,0186	Nevşehir
0,0950	Kayseri	0,0448	Düzce	0,0176	Şanlıurfa
0,0921	Tekirdağ	0,0447	Elazığ	0,0156	Bitlis
0,0832	Karaman	0,0434	Kilis	0,0152	Tokat
0,0823	Kars	0,0415	Erzincan	0,0123	Şırnak
0,0804	Çanakkale	0,0413	Zonguldak	0,0123	Trabzon
0,0785	Manisa	0,0408	Afyonkarahisar	0,0090	Adıyaman
0,0769	Kocaeli	0,0395	Yozgat	0,0000	Bartın
0,0742	Edirne	0,0392	Diyarbakır	0,0000	Bayburt
0,0739	Sakarya	0,0391	Mardin	0,0000	Bingöl
0,0734	Sinop	0,0390	Ordu	0,0000	Hakkâri
0,0720	Bursa	0,0383	Malatya	0,0000	Iğdır
0,0684	Kastamonu	0,0357	Gümüşhane	0,0000	Karabük
0,0665	İstanbul	0,0352	Bolu	0,0000	Rize

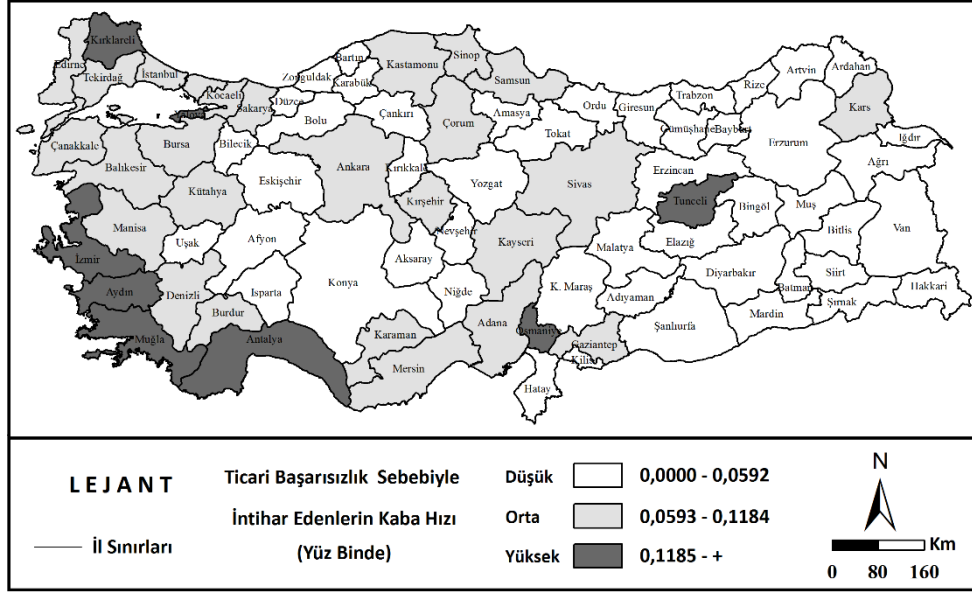
Kaynak: TÜİK'in "ADNKS" ve "İntihar İstatistikleri" veri tabanları ile DİE'nin "2000 Genel Nüfus Sayımı" kitabından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Bu sebeple intihar edenlerin kaba hızının yüksek olduğu diğer illerse; Kırklareli, Yalova, Aydın, Osmaniye, Muğla, Antalya ve İzmir'dir. Bu illerin önemli bir kısmı, turizmin geliştiği ülkenin güneybatısında bulunmaktadır.

Buna karşın belirtilen sebeple intihar edenlerin kaba hızının sıfır olduğu iller de vardır. Nitekim Rize, Karabük, Iğdır, Hakkâri, Bingöl, Bayburt ve Bartın illerini buna örnek olarak göstermek mümkündür. Bundan başka çoğunluğu

ülkenin doğu ve güneydoğusunda yer alan pek çok ilde de ticari başarısızlık sebebiyle intihar edenlerin kaba hızı düşüktür.

Harita 5: Ticari Başarısızlık Sebebiyle İntihar Edenlerin Kaba Hızı Açısından Türkiye'nin İlleri Haritası (2002-2019)

Öğrenim başarısızlığı sebebiyle ülkede intihar eden toplam 500 kişiye bakıldığında; % 49,6 ile en fazla oranı 15-19 yaş grubundakilerin oluşturduğu görülmektedir. Duygusal açıdan çok kritik bir süreç olarak kabul edilen bu yaş grubu, aile geçimsizliği ile hissi ilişki ve istediğiyle evlenememe yüzünden intihar edenler bahsinde de değinildiği üzere, Türkiye'de liseden mezun olup üniversiteye yerleşmek isteyen, milyonlarca adayın Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS)'na girdiği bir döneme tekabül etmektedir.

Bu sınava 2021 yılında ülkede 2.426.554 aday girmiş ve bunlardan ancak 815.375'i bir yükseköğretim programına yerleşmiştir. YKS'ye girenlerden ancak 936.108'inin son sınıf düzeyinde olduğu, diğerlerininse önceki yıllarda yerleşmemiş, daha önce yerleşmiş, bir yükseköğretim programını bitirmiş ya da yükseköğretimden kaydı silinmişlerden oluştuğu (ÖSYM, 2021: 1) dikkate alınırca, adaylar açısından bu sınavda rekabetin ne kadar çetin olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Buradan, üniversite adayları için hayatlarının en önemli sınavlarından birisi olarak nitelendirilen YKS'de beklentilerinin altında puan alarak hayal ettiği programa yerleşemeyenlerden bir kısmının, umutlarını tamamen yitirerek intihar ettiği çıkarımında bulunmak mümkündür. Öğrenim başarısızlığı yüzünden sözü edilen yaş grubundakilerin gerçekleştirdiği intiharları % 26,2

oranıyla yine YKS sınavına giren adayların çoğunlukta olduğu 20-24 yaş grubundakilerin gerçekleştirdiği intiharlar takip etmektedir.

Her iki yaş grubundan başka sırasıyla % 12,8 oranıyla 15 yaşından küçükler ve % 8,2 oranıyla da 25-29 yaş grubundakilerin eğitim başarısızlığı sebebiyle gerçekleştirdikleri intiharlar takip etmektedir. 40 ve daha üstü yaşlardaysa bu kategoride hiç intihar eden yoktur.

Tablo 17: Öğrenim Başarısızlığı Sebebiyle İntihar Edenlerin Kaba Hızı Açısından Türkiye'nin İllerini Gösterir Tablo (2002-2019)

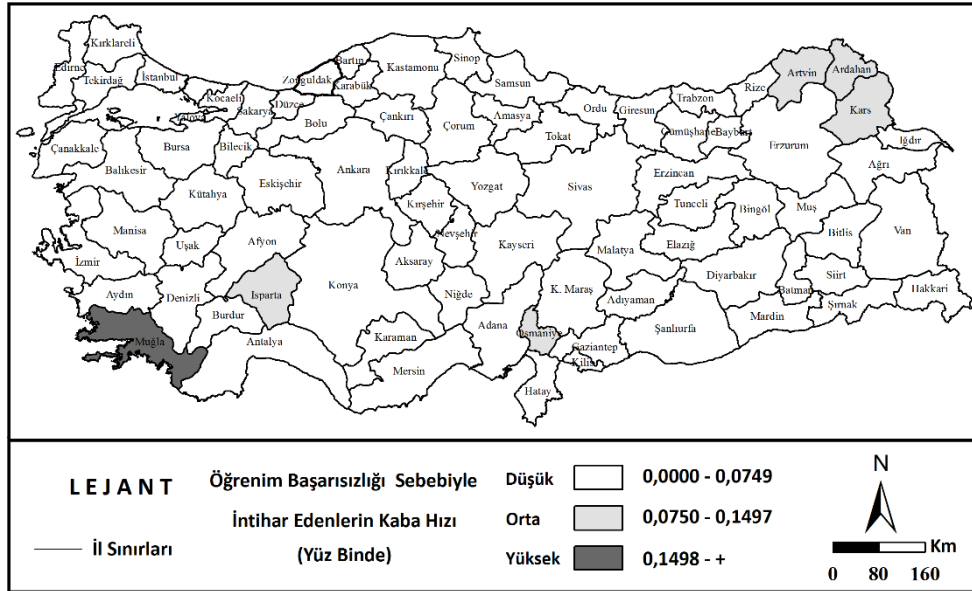
İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı	İntihar Hızı (Yüz Binde)	İl Adı
0,2246	Muğla	0,0383	Malatya	0,0210	Burdur
0,1019	Isparta	0,0382	Edirne	0,0204	İstanbul
0,0970	Kars	0,0382	Hakkâri	0,0190	Trabzon
0,0893	Ardahan	0,0371	Kayseri	0,0186	Nevşehir
0,0885	Artvin	0,0367	Muş	0,0184	Ağrı
0,0818	Osmaniye	0,0357	Diyarbakır	0,0181	Kırkkale
0,0740	Bilecik	0,0352	Bolu	0,0162	Rize
0,0660	Kırşehir	0,0336	Manisa	0,0162	Zonguldak
0,0659	Siirt	0,0317	Denizli	0,0156	Bitlis
0,0623	Elazığ	0,0306	Yozgat	0,0153	Aydın
0,0613	Kocaeli	0,0300	Mersin	0,0147	Kastamonu
0,0603	Çanakkale	0,0298	Şanlıurfa	0,0140	Aksaray
0,0583	Kırklareli	0,0296	Amasya	0,0134	Balıkesir
0,0536	İğdır	0,0293	Van	0,0130	Mardin
0,0535	Sivas	0,0290	Uşak	0,0125	Antalya
0,0511	Adana	0,0288	Bartın	0,0123	Şırnak
0,0493	Adıyaman	0,0288	Niğde	0,0113	Sakarya
0,0485	Ankara	0,0279	Çorum	0,0105	Batman
0,0479	K. Maraş	0,0272	Afyonkarahisar	0,0083	Tokat
0,0477	Gaziantep	0,0270	Çankırı	0,0067	Erzurum
0,0454	Eskişehir	0,0263	Konya	0,0038	Hatay
0,0448	Düzce	0,0262	Yalova	0,0000	Bayburt
0,0444	Giresun	0,0258	Kütahya	0,0000	Bingöl
0,0438	Samsun	0,0244	Tekirdağ	0,0000	Gümüşhane
0,0434	Karabük	0,0234	Bursa	0,0000	Kilis
0,0425	İzmir	0,0227	Karaman	0,0000	Sinop
0,0390	Ordu	0,0226	Erzincan	0,0000	Tunceli

Kaynak: TÜİK'in "ADNKS" ve "İntihar İstatistikleri" veri tabanları ile DİE'nin "2000 Genel Nüfus Sayımı" kitabından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Bunlardan 15 yaşından küçüklerin gerçekleştirdiği intiharlarda, Türkiye'de ortaokul son sınıfta okuyan öğrenciler için en önemli sınavlardan birisi olarak kabul edilen Liselere Geçiş Sistemi (LGS) sınavının etkisi vardır. Nitekim Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre 2021 yılında ülkede bu sınava 1.243.830 öğrenci başvurmuştur (MEB, 2021). Ancak bu kadar çok başvurunun olduğu bir sınava giren öğrencilerden bir kısmı, LGS'de istediği puanı alamayınca da intihar etmeyi muhtemelen içine düştükleri depresyondan bir

çıkış yolu olarak görmüştür. Onların böyle bir tutum sergilemesinde, muhtemelen içinde buldukları ergenlik döneminin de büyük bir etkisi vardır. Zira DSÖ'ye göre 10-14 yaş grubu, küçük ergenler olarak adlandırılmaktadır (WHO, 2019b: 22). Öğrenim başarısızlığı sebebiyle intihar edenlerin kaba hızının yüksek olduğu illere bakıldığında (Tablo 17 ve Harita 6), burada da Muğla'nın ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bu açıdan Muğla'yı; Isparta, Kars, Ardahan, Artvin ve Osmaniye gibi iller takip etmektedir.

Harita 6: Öğrenim Başarısızlığı Sebebiyle İntihar Edenlerin Kaba Hızı Açısından Türkiye'nin İlleri Haritası (2002-2019)

Buna karşın belirtilen sebeple intihar edenlerin kaba hızının sıfır olduğu iller de vardır. Nitekim Bayburt, Bingöl, Gümüşhane, Kilis, Sinop ve Tunceli'yi buna örnek olarak göstermek mümkündür. Bundan başka öğrenim başarısızlığı sebebiyle intihar edenlerin kaba hızının ülke çapında genel olarak düşük olduğu da görülmektedir.

Sonuç

2002-2019 döneminde Türkiye nüfusunun intihar durumunu coğrafi açıdan incelemeyi amaçlayan bu çalışmadan elde edilen bulgular şunlardır:

Dönem dönem azalmalar olsa da ülkedeki kaba intihar hızı, genel olarak bir artma eğilimindedir. Belirtilen dönemde Türkiye'de 53.425 kişi intihar etmek suretiyle yaşamına son vermiştir. Bu sayı neredeyse Dünyanın en büyük kıta olmayan adası Grönland'ın 2019 yılındaki nüfusu kadardır. Ancak burada

önemli olan ve odaklanması gereken şey; sayının çokluğu değil, bu ülke ve toplum için değer taşıyan her bir insanın ayrı ayrı kendi canına kıydığıdır.

Ayrıca her bir intihar, canına kıymak suretiyle yaşamına son veren kişinin yakınlarında ruhsal birtakım travmalara da sebep olabilmektedir. Nitekim *intihar gibi beklenmedik ve acı verici bir şekilde yakınlarını kaybeden yetişkinlerin; temel inançlarının sarsıldığı, güçlü ve istemli bir şekilde bu olaya karşı ruminatif tepki gösterdikleri görülmüştür* (Gün, 2021: 95-96). Dahası intihar eden kişinin geride çocuk yaşta bir yakını varsa, durum çok daha vahim bir hâl alabilmektedir. Zira *insan yaşamında onu en derinden etkileyen ölüm olayının olumsuz etkilerinin, bazı eğitimsel önlemler alınmadığı takdirde, çocukların yaşamları boyunca devam etme riski de bulunmaktadır* (Köylü, 2004: 95).

Yaş gruplarına göre Türkiye'deki intiharlara bakıldığında, kendi canına kıyanların % 84,67'sinin aktif, % 13,52'sinin ise pasif nüfustan oluştuğu görülmektedir. İntihar edenlerin önemli bir kısmının aktif nüfustan oluşması, ülke için durumun vahametini daha da artırmaktadır.

Belirtilen dönemde ülkedeki intiharların % 70,11'ini erkekler, % 29,89'unu da kadınlar gerçekleştirmiştir. Erkek özkayımlarının yüksek çıkmasının nedenlerinden biri, ateşli silahla intihar eden erkek sayısının (11.276 kişi), kadınların (2.345 kişi) 4,8 katı olmasıdır.

Eğitim durumuna göre Türkiye'de intiharlara bakıldığında % 33,94 oranıyla en fazla ilkokul mezunlarının kendi canına kıydığı görülmektedir. Bunun sebeplerinden biri, uzun yıllar boyunca ilkokulun ülkede bütün vatandaşlara zorunlu olması nedeniyle, oransal açıdan bu eğitim basamağında önemli bir nüfus bulunmasıdır. Bundan başka almış oldukları eğitim düzeyine paralel bir şekilde ilkokul mezunlarının; düşük nitelikli ve ücretli, emek yoğun işlerde çalışmalarının ve buna bağlı olarak da geçim sıkıntısı çekmelerinin ya da meslek hastalıklarına yakalanmalarının etkisi vardır.

Ancak yıllara göre intihar sayılarına bakıldığında; ilkokul mezunlarındaki azalma, ortaokul, lise ve yükseköğretim mezunlarındaki ise artma olduğu görülmektedir. Bunun nedeniyse daha öncesinde 5 yıl olan zorunlu eğitimin; önce 8, sonra da 12 yıla çıkarılması ve her ilde en az bir üniversite açılmasıdır. Zira bu gelişmeler neticesinde ülkede ortaokul, lise ve yükseköğretimden mezun olanların oranı artmaya başlamıştır. Buna bağlı olarak daha öncesinde ilkokul mezunlarının çalıştığı düşük ücretli işlerde; ortaokul, lise ve yükseköğretimden mezun olanlar da çalışır bir hale gelmiştir. Böylece eğitim seviyesi yüksek olanlar için de hayat şartları zorlaşmış ve bu da onların intihar sayılarının artmasına sebep olmuştur.

Aylara göre intiharlara bakıldığında özkayımların; marttan itibaren yükselişe geçtiği; mayıs, haziran ve temmuz aylarındaysa zirve değerlere ulaştığı; ağustosta azalışa geçerek kasım, aralık ve şubat aylarında minimum değerlere indiği görülmektedir. Buradan, sıcaklık artışıyla intiharlar arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür. Yine buradan hareketle küresel iklim değişikliğine paralel olarak intihar vakalarında da artışlar yaşanacağı çıkarımında bulunulabilir. Ancak sosyolojik bir olgu olan intiharların, sıcaklık artışı gibi, tek bir sebebe bağlı olarak artacağını iddia etmek de tamamen doğru bir yaklaşım olamaz. Bu nedenle küresel ısınmanın, toplumsal yaşamı negatif yönde etkilemek suretiyle, özellikle sıcaklıkların ve intiharların zaten yüksek düzeyde seyrettiği yaz ve ilkbahardaki özkayımlar üzerinde olumsuz bir tesirinin olacağını söylemek mümkündür. Dolayısıyla özkayımları önleme açısından da iklim değişikliğiyle mücadele çalışmaları, ülke için, hayati derecede öneme sahiptir.

Yerleşme tipine göre intiharlara bakıldığında; % 75,11'inin kentsel, % 24,89'unun da kırsal alanda meydana geldiği görülmektedir. Buradan, şehirde yaşayanların intihara daha meyilli olduğu anlaşılmaktadır. Hiç şüphesiz bunda; *aile yapısındaki aşınma, yalnızlık, inanç erozyonu, kent hayatının karmaşası ve rekreasyon alanlarının yetersizliği* (Eşmeler, 2017: 113-114) gibi şehirleşmenin getirdiği birtakım değişimlerin de etkisi vardır. Ancak bundan başka kırdan kente hızlı bir şekilde yapılan göçlerin de şehirde gerçekleştirilen intiharlarda etkili olduğu söylenebilir. Zira miras yoluyla tarım arazilerinin parçalanması, tarımda makineleşme, gelir azlığı vd. itici sebepler yüzünden kırsaldan özellikle büyük şehirlere göç edenlerin çoğu buralarda; yeşil ve sosyal donatı alanlarından mahrum gecekondu bölgelerindeki güneş görmeyen daracık evlerde oturmakta, güvencesiz veya düşük ücretli işlerde çalışmakta ve bu da onları bunalıma sürüklemektedir.

Bundan başka kentte intihar edenlerin % 72,41'ini, kırsalda intihar edenlerinse % 63,18'ini erkekler oluşturmaktadır. İntihar oranının kentlerde daha yüksek çıkmasının nedeni, geleneksel olarak ülkede ailenin geçimini sağlama yükümlülüğünün neredeyse tamamen erkeğin üzerinde olmasıdır. Zira kırsala göre giderlerin daha fazla olduğu kentsel yaşamda erkek; işsiz kaldığında ya da ticari açıdan bir başarısızlığa uğradığında, kendisinden beklenen bu rolü yerine getiremediği için bunalıma girebilmekte ve intiharı girdiği bunalımdan çıkmanın bir çaresi olarak görebilmektedir.

Buna karşın kentte intihar edenlerin % 27,59'unu, kırsalda intihar edenlerinse % 36,82'sini kadınlar oluşturmaktadır. Bu da kırsalda yaşayan kadınların şehirdekilere nazaran daha fazla intihar riski taşıdığını

göstermektedir. Bunun altında yatan sebeplerden ilki olarak, Türkiye’de kırsaldan şehirlere büyük oranda yapılan göçleri göstermek mümkündür. *Nitekim bu göçler yüzünden ülkenin kırsal kesiminde ağırlıklı olarak yaşlılar kalmış, bu yaşlılar içindeyse ortalama yaşam sürelerinin uzun olması nedeniyle ağırlığı kadınlar oluşturmuştur. Bunların da büyük bir kısmı; okuma yazma bilmemekte, eşi öldüğü için yalnız kalmakta,* (Güler, Güler ve Özsel, 2016: 211-214), yaşlılığın getirdiği birtakım sağlık sorunlarıyla mücadele etmekte, buna karşın kırsalda yaşamaları sebebiyle de sağlık hizmetlerine erişimde sorunlar yaşamaktadır. Dolayısıyla belirtilen sebepler yüzünden bunalım yaşayan kırsaldaki kimi yaşlı kadınların, intiharı içine düştükleri depresyondan bir çıkış yolu olarak gördükleri söylenebilir. Bundan başka *ülkenin kırsal kesiminde; ağırlıklı olarak geleneksel yaşam tarzının egemen olmasının, ataerkil anlayış ve sosyal uygulamaların baskın bir şekilde görülmesinin* (Mora, 2014: 131) de bu yerleşme tipinde gerçekleştirilen kadın intiharlarında etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Nedenlerine göre ülkedeki intiharlara bakıldığında, % 42,39’unun sebebinin bilinmediği görülmektedir. Bundan başka bir de % 9,18 oranında diğer kategorisi adı altında sınıflandırılan intihar nedenleri vardır. Bu iki kategorinin oranı toplamda % 51,57’yi bulmaktadır. Oranın bu kadar yüksek olması, intihara yol açan sebeplerin sağlıklı bir şekilde ortaya konması açısından olumsuz bir durumdur. Bu nedenle TÜİK tarafından intihar sebeplerinin güncellenmesi ve konuyla ilgili istatistiki veriler tutulurken de ilgililerin daha hassas davranması gerekmektedir.

Bu iki kategori hariç tutulursa ülkedeki intiharların en büyük nedeninin hastalık (% 21,75) olduğu görülmektedir. Bunu; aile geçimsizliği (% 10,19), geçim zorluğu (% 8,99), hissi ilişki ve istediği ile evlenememe (% 4,68), ticari başarısızlık (% 1,89) ve öğrenim başarısızlığı (% 0,94) takip etmektedir.

Hastalık sebebiyle intihar eden 11.621 kişiye bakıldığında, % 10,4’ünün 25-29, % 10’unun 20-24, % 9,6’sının 30-34 ve % 8,3’ünün de 35-39 yaş grubundakilerden oluştuğu görülmektedir. Ayrıca % 8,2 ile 75 yaş ve üstündekiler de intihar oranı yüksek bir diğer yaş grubudur. Bunlardan 20’li ve 30’lu yaşlarda intihar edenlerin oranının yüksek olmasında, muhtemelen onların tedavisi olmayan bir hastalığa yakalanmaları etkilidir. Hastalık sebebiyle intihar edenlerin kaba hızı açısından ülkede ilk sırayı, Tunceli ili almaktadır. Bu ili; Eskişehir, Aydın, Karaman, Edirne, Muğla, Bilecik, Sinop, Burdur, Elâzığ, Isparta ve Kastamonu takip etmektedir.

Aile geçimsizliği sebebiyle intihar eden 5.443 kişiye bakıldığında; % 15,7’sinin, *büyük ergenler olarak adlandırılan ve bu dönemi geçirenler açısından kritik bir süreç olan* (WHO, 2019b: 22-43), 15-19 yaş grubundakilerden oluştuğu

görülmektedir. Nitekim *ebeveyn otoritesi, sevgi yoksunluğu, boşanmış veya demokratik ilişkileri barındırmayan bir aile yapısının varlığı, bu yaş grubundaki ergen ve gençleri yakından etkilemekte ve hatta kimi durumda onları intihara bile sürüklemektedir. Bu açıdan ebeveynlerin; çocuklarıyla iyi iletişim kurmaları, onları iyi tanımaları, çocuklarını dinlemeyi öğrenmeleri, samimiyetlerini ve güven duygularını onlara hissettirmeleri oldukça önemlidir* (Kabasakal, 2007: 35-36).

Belirtilen yaş grubundan başka aile geçimsizliği sebebiyle intihar edenlerin; % 14,6'sını 20-24, % 13,7'sini 25-29 ve % 11,7'sini ise 30-34 yaş grubundakiler oluşturmaktadır. Bu yaş grupları ise ülkede gerek ilk evliliklerin yapıldığı ve gerekse bunu takiben evlilik yaşamına uyum sağlandığı kritik bir sürece denk gelmektedir. Ancak bu süreçteki kimilerinin, karşılaştıkları zorluklarla baş edemeyerek, intihar ettikleri anlaşılmaktadır. Bu sebeple intihar edenlerin kaba hızı açısından ülkede ilk sırayı Muğla almakta, onu Kars ve Burdur gibi iller takip etmektedir.

Geçim zorluğu sebebiyle ülkede intihar eden 4.801 kişiye bakıldığında, % 14,1 ile en fazla oranı 40-44 yaş grubundakilerin oluşturduğu görülmektedir. Onu % 12,9 oranıyla 35-39, % 12,5 oranıyla 45-49, % 12 oranıyla 30-34 yaş grubundakiler takip etmektedir. Hiç şüphesiz ülkede geçim zorluğu sebebiyle gerçekleştirilen intiharlarda, işsizliğin çok önemli bir payı vardır. Buna göre işsizliğin nedenlerinin doğru bir şekilde tespit edilerek buna uygun çözüm politikalarının geliştirilmesi zaruridir. Geçim zorluğu sebebiyle intihar edenlerin kaba hızı açısından ülkede ilk sırayı, Edirne ili almaktadır. Bu ili; Aydın, Uşak, Manisa, Denizli, Kırklareli, Eskişehir, Çanakkale, İzmir, Muğla, Isparta, Nevşehir ve Tekirdağ illeri takip etmektedir. Bu da hemen hepsi ülkenin batısında yer alan bu illerde hayat pahalılığı olduğunu göstermektedir.

Hissi ilişki ve istediği ile evlenememe sebebiyle ülkede intihar eden 2.502 kişiye bakıldığında; % 29,3'ünün 15-19 ve % 26,1'inin de 20-24 yaş grubundakilerden oluştuğu görülmektedir. Bu yaşlardan birincisi duygusal açıdan çalkantılı bir süreç olan ergenlik, diğeri ise ergenlik ile gençlik arasında geçişlerin yaşandığı bir dönemdir. Dolayısıyla bu da 15-24 yaş aralığında bulunan kimilerinin, söz konusu sebep yüzünden depresyona girdiklerinde, intiharın bir çıkış yolu olduğuna inandıklarını göstermektedir. Bu sebeple intihar edenlerin kaba hızı açısından ülkede ilk sırayı, Muğla ili almaktadır. Konuyla ilgili yapılan bir çalışma; *turizm ve modernleşmenin de etkisiyle Muğla ili ve çevresinde değişimlerin hızlı yaşandığını, bireylerin uyum ve yabancılaşma sorunuyla yüz yüze kaldığını ve bunun da intiharları tetikleyici bir rol oynadığını göstermiştir* (Oktik, Sezer ve Bozyer, 2003: 1-2). Bu ili; İzmir, Aydın, Antalya,

Denizli ve Burdur gibi Muğla'ya yakın illerin takip etmesini, benzer nedenlerin buralarda da görüldüğü şeklinde yorumlamak mümkündür.

Ticari başarısızlık sebebiyle intihar eden 1.011 kişiden % 15,4'ünü 40-44, % 14,8'ini 35-39, % 13,7'sini 45-49 ve % 11,3'ünü de 30-34 yaş grubundakiler oluşturmaktadır. Buna göre sözü edilen yaş gruplarındaki kimi insanların, ticari başarısızlık yüzünden büyük bir çıkmaza girdiklerinde, intiharı bir kaçış ve kurtuluş yolu olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Bu sebeple intihar edenlerin kaba hızı açısından da ülkede ilk sırayı, Tunceli ili almaktadır. Bu durumun ilin sosyo-kültürel yapısında meydana gelen hızlı değişimden kaynaklandığını söylemek mümkündür. Nitekim 2008 yılında Munzur Üniversitesinin kurulmasının ardından nüfus açısından ülkenin en küçük illerinden birisi olan bu il, lise ve dengi meslek okulu ile fakülte veya yüksekokul mezunlarının oranı açısından ülkede oldukça iyi bir yere gelmiştir (Şahbaz, 2021: 70). İlin eğitim seviyesinde meydana gelen bu hızlı değişim, bireyselleşme ve modernleşmeyi de beraberinde getirmiş ve bu da ilin intihar verilerine yansımıştır. Tunceli'den başka belirtilen sebeple intihar edenlerin kaba hızının ülkede yüksek olduğu diğer illerse; Kırklareli, Yalova, Aydın, Osmaniye, Muğla, Antalya ve İzmir'dir.

Öğrenim başarısızlığı sebebiyle intihar eden toplam 500 kişinin % 49,6'sını 15-19 yaş grubundakiler oluşturmaktadır. Duygusal açıdan çok kritik bir süreç olarak kabul edilen bu yaş grubu, Türkiye'de liseden mezun olup üniversiteye yerleşmek isteyen, milyonlarca adayın YKS'ye girdiği bir döneme denk gelmektedir. Öğrenim başarısızlığı sebebiyle intihar edenlerin kaba hızı açısından da ülkede ilk sırayı, Muğla ili almaktadır. Isparta, Kars, Ardahan, Artvin ve Osmaniye gibi illerse bu ili takip etmektedir. Bu sebeple gerçekleştirilen intiharların önüne geçebilmek için, belirtilen yaş grubundakilerin zamanlarının büyük bir kısmını okul ya da kurs merkezlerinde geçirdikleri de göz önünde bulundurularak, sözü edilen eğitim kurumlarındaki önleyici rehberlik hizmetleri büyük bir özenle yerine getirilmelidir (Siyez, 2005: 92).

Kaynakça

Arslan, F. ve Köse, A. (2019). "Türkiye'de İntiharların Sosyolojik Analizi (2000-2015)". M. Fatih Bilal Alodalı ve Samira Khadhraoui (Ed), *İKSAD 3. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitabı*. Adana: İKSAD Yayınevi, 320-338.

Avşar, B. (2011). "Terör ve Göç Sarmalında Doğu ve Güneydoğu". *Erciyes İletişim Dergisi*, 1 (1) , 208-233.

Aydın-Görücü, R., Eraslan, A. N. ve Göker, Z. (2021). "Dürtüsel Nitelikteki Özkıyım Girişiminde Mevsimin Etkisi: Tanımlayıcı Bir Çalışma". *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*,15, 482-487. doi: 10.12956/tchd.765423

Barış, İ. ve Taylan, H. H. (2020). "Küresel Salgın Sürecinde Türkiye'de Aile İçi Sorunlar". *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 5, 13-32.

Bekiroğlu, C. (2010). *Türkiye'de İşsizlik Sorununun Çözümlemesinde Uygulanan Ekonomi Politikalarının Analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kadir Has Üniversitesi.

Blanchflower, D. G. ve Oswald, A. J. (2008). "Is Well-being U-Shaped over the Life Cycle?". *Social Science and Medicine*, 66 (8), 1733-1749.

Burke, M., González, F., Baylis, P., Heft-Neal, S., Baysan, C., Basu, S., Hsiang, S. (2018). "Higher Temperatures Increase Suicide Rates In the United States and Mexico". *Nature Climate Change*, 8, 723-729. doi: 10.1038/s41558-018-0222-x

Casey, B. J., Jones, R. M., Levita, L., Libby, V., Pattwell, S. S., Ruberry, E. J., Soliman, F., Somerville, L. H. (2010). "The Storm and Stress of Adolescence: Insights from Human Imaging and Mouse Genetics". *Developmental Psychobiology*, 52 (3), 225-235.

Cibis, A., Mergl, R., Bramesfeld, A., Althaus, D., Niklewski, G., Schmidtke, A., Hegerl, U. (2012). "Preference of Lethal Methods is not The Only Cause for Higher Suicide Rates in Males". *Journal of Affective Disorders*, 136, 9-16.

Demirörs, Ö. ve Arslan-Hızal, S. (2016). "Türk Ceza Hukuku Açısından Ötanazi". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65 (4), 1481-1516.

Devellioğlu, F. (2004). *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi.

DİE. (2003). *2000 Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri*. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü.

Dilbaz, N. , Şengül C. B. , Çetin M. K., Şengül, C., Okay, T. Yurtkulu, F. ve Duman, T. (2005). "Genel Bir Hastanede İntihar Girişimlerinin Değerlendirilmesi". *Kriz Dergisi*, 13 (2), 1-10. doi: 10.1501/Kriz_0000000223

Doğanay, H. (1997). *Türkiye Beşeri Coğrafyası*. İstanbul: MEB Yayınları.

Durkheim, E. (2013). *İntihar* (Çev.: Zühre İlkelen). İstanbul: Pozitif Yayınları.

Duru, G. ve Özdemir, L. (2009). "Yaşlı İntiharları, Nedenleri ve Önleyici Uygulamalar". *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 16 (2), 34-41.

Erdem, Ö. ve Güyağüler, T. (2009, Kasım). "Yüksek Isının Metabolizma ve Çalışma Performansı Üzerindeki Etkisi". *Maden İşletmelerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Sempozyumu*. Adana.

Esin, B. (2015). "Dil Eğitiminde Bir Araç Olarak Atasözü". *Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Dergisi*, 166, 605-628.

Eşmeler, A. Ş. (2017). "Kentleşme Sorunlarının İntihar Üzerine Etkisi". *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 98-116.

Gökçen, M. ve Büyükgöze-Kavas, A. (2018). "Meslek Seçiminde Toplumsal Cinsiyetin Rolü: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması". *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1 (1), 48-67.

Göker, Z. ve Dane, K. (2013). "Tam İstihdamın Sağlanmasında Maliye Politikasının Rolü ve Post-Keynesyen Çözüm Önerileri". *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, 26, 103-119.

Gökmen, Ş. ve Eralp, A. (2020). "Ortalama Evlilik Yaşının Yükselmesini Etkileyen Faktörler ve Cinsiyete Göre Farklılıklar". *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 395-412. doi: 10.17541/optimum.698063

Gökmen, Ş., Eralp, A. ve Atay-Kayış, A. (2019). "İlk Evlilik Süresini Etkileyen Faktörlerin Yaşam Analizi: Türkiye Örneği". *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 63-76. doi: 10.17541/optimum.479196

Güler, Z., Güler, N. ve Özsel, D. (2016). "Kırsal Kesimde "Yaşlı Kadın" Olmak". *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 1 (2), 201-215. doi: 10.21733/ibad.63

Gün, M. (2021). *Ölüme Bağlı Kayıp Yaşantısı Olan Kişilerde Travma Sonrası Büyüme Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi: Temel İnançlar, Ruminasyonlar ve Öz-Şefkat*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi.

İlkaracan, P. ve İlkaracan, İ. (1998). "1990'lar Türkiye'sinde Kadın ve Göç". Oya Baydar (Ed), *75 Yılda Köylerden Şehirlere*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 305-322.

İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2012). *TC Resmî Gazete* (28.261, 11 Nisan 2012).

Kabasakal, U. (2007). "Ergen ve Genç İntiharlarında Aile Faktörü". *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 6 (1) , 32-36.

Kaynaklı, Ö. ve Kılıç, M. (2004). "Vazodilatasyonun İnsan Fizyolojisine Etkisi ve Terleme ile Karşılaştırılması". *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 183-194.

Keleş, R. (1978). *Türkiye'de Şehirleşme, Konut ve Gecekondu*. İstanbul: Gerçek.

Kiremitçi, E. ve Coşkun, H. (2017). "Mevsimsellik ve Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (2), 239-248.

Köylü, M. (2004). "Ölüm Olayının Çocuklar Üzerine Etkisi ve Ölüm Eğitimi". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(17), 95-120.

MEB. (2021). *LGS'de Öğrencilerin Yüzde 93'ü Tercih Ettiği Okullardan Birine Yerleşti*. <https://www.meb.gov.tr/lgsde-ogrencilerin-yuzde-93u-tercih-ettigi-okullardan-birine-yerlesti/haber/23738/tr> (6 Aralık 2021).

Mora, N. (2014). "Ataerkil Hegemonyanın Medya Metinlerinde Yeniden Üretilmesi". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (48), 131-147. doi: 10.17755/esosder.72454

Oktik, N., Sezer, S. ve Bozyer, A. Ü. (2003). "Muğla İli İntihar ve İntihar Girişimlerinin Sosyolojik Olarak İncelenmesi". *Kriz Dergisi*, 11 (3), 1-19.

Olgun, İ., Büken-Cantimur, B., Hasgül, E., Turgut, E., Ergün, M. (2017). *Kastamonu-Küre: Kırsal Yerleşimden Yeni Yapıya*. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yayınları.

ÖSYM. (2021). *2021 YKS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler*. https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2021/YKS/YERLESTIRME/sayısal_bilgiler_17092021.pdf (5 Aralık 2021).

Siyez, D. M. (2005). "Ergenlik Döneminde İntiharın Önlenmesi: Bir Gözden Geçirme". *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 12 (2), 92-101.

Sultana, A. (2012). "Patriarchy and Women's Subordination: A Theoretical Analysis". *Arts Faculty Journal*, 4, 1-18.

Şafak, B. A. (2001). "Modernleşme ve Eğitim: İki Köy Karşılaştırması". *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 55-66.

Şahbaz, H. (2021). "1940-2020 Döneminde Nüfusun Eğitim ve Kültür Özellikleri Açısından Tunceli İlinin Ülkedeki Yeri". *ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 70-106. doi: 10.29157/etusbed.956902

Şevik, A. E., Özcan, H. ve Uysal, E. (2012). "İntihar Girişimlerinin İncelenmesi: Risk Faktörleri ve Takip". *Klinik Psikiyatri*, 15, 218-225.

Tandoğan, A. (1998). *Demografik Temel Kavramlar ve Türkiye Nüfusu*. Trabzon: Eser Ofset.

TC Anayasa Mahkemesi. (t.y.) 1924 Anayasası. <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1924-anayasasi/> (20 Kasım 2021).

Tolan, B. (1991). "Aile, Cinsiyet ve Cinsel Roller". *Türk Aile Ansiklopedisi* 1. Cilt. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 208-214.

Tunalı, H. ve Özkaya, S. (2016). "Türkiye'de İşsizlik-İntihar İlişkisinin Analizi". *Kırklareli Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 5 (2), 56-70.

Tuncel, G. ve Uzun, H. (2019). "Türkiye'de Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar Üzerine Bir İnceleme". *Fırat Üniversitesi İ.İ.B.F. Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3 (2), 309-334.

TÜİK. (2021). *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları*. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (03 Eylül 2021).

TÜİK. *İntihar İstatistikleri*. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (20 Kasım 2021).

Tümertekin, E. ve Özgüç, N. (1997). *Beşeri Coğrafya*. İstanbul: Çantay.

Uca-Özer, S., Çavuşgil-Köse, B. ve Küçükaltan, D. (2014). "Kültürel Bir Destinasyon Olarak Edirne Yabancı Turist Potansiyelini Belirlemeye Yönelik Bir Tahmin (Forecast) Analizi". *Social Sciences Research Journal*, 3 (1), 1-11.

Uysal-Şahin, Ö., (2021). "Yaşam Kalitesi ve Küresel İklim Değişikliği". *Journal of Awareness*, 6 (3), 147-154. doi: 10.26809/joa.6.3.06

Vahl, B. ve Kleemann, N. (2019). *Greenland in Figures 2019*. Hørsholm: Statistics Greenland.

WHO. (2019a). *Suicide in the World: Global Health Estimates*. World Health Organization.

WHO. (2019b). *Handbook for Conducting an Adolescent Health Services Barriers Assessment with A Focus on Disadvantaged Adolescents*. World Health Organization.

Yıldız, E., Aylaz, R. ve Güneş, G. (2018). "Kentleşme ve Ruh Sağlığı: Uluslararası Literatürün Gözden Geçirilmesi". *II. Uluslararası Şehir, Çevre ve Sağlık Kongresi Tam Metinler Kitabı*, 492-495.

Yöney, T. H., Taybılı, B. ve Göktepe, E. O. (1995). "İstanbul'da Üniversite Öğrencilerinde Ruhsal Durum ve Davranışlarda Mevsimsellik". *Düşünen Adam*. 8 (1), 38-42.

Yüksel, N. (2001). "İntiharın Nörobiyolojisi". *Klinik Psikiyatri*, 2, 5-15.

Ziyalar, N. Sarıpınar, A. ve Çalıcı, C. (2016). "Siirt İlinde Kadın İntiharları". *Adli Tıp Dergisi*, 30 (2), 117-127. doi: 10.5505/adlitip.2016.38278